

Sallamaria Lampela & Matilda Veijola

ENE – HANKKEEN PIENRYHMÄTOIMINNAN VAIKUTTAVUUS JA HYVÄT TOIMINTAMALLIT

ENE – HANKKEEN PIENRYHMÄTOIMINNAN VAIKUTTAVUUS JA HYVÄT TOIMINTAMALLIT

Sallamaria Lampela
Matilda Veijola
Opinnäytetyö
Syksy 2013
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Tekijät: Sallamaria Lampela & Matilda Veijola

Opinnäytetyön nimi: VENE – hankkeen pienryhmätoiminnan vaikuttavuus ja hyvät toimintamallit

Työn ohjaajat: Matti Järvi, Hanna Laurell, Jukka Tikkanen

Työn valmistumislukukausi ja – vuosi: Syksy 2013

Sivumäärä 58+6

Tämä opinnäytetyö tehtiin VENE – Verkostot nautakarjatalouden edistäjänä – koulutushankkeen pienryhmätoiminnasta. Hanke on toiminut Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla. Työn toimeksiantaja on VENE-hanke ja tilaajana Oulun seudun ammattikorkeakoulun Luonnonvara-alan yksikkö.

Opinnäytetyössä selvitettiin VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan hyviä toimintamalleja ja vaikuttavuutta.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin haastattelemalla kahden aktiivisen pienryhmän viljelijöitä ja ohjaajia. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina ja kaikkiaan haastateltiin 12 viljelijää ja 6 ohjaajaa. Suurin osa haastatteluista tehtiin puhelinhaastatteluina ja osa ohjaajista haastateltiin kasvotusten. Haastattelut tallennettiin. Aineiston luokittelussa käytettiin NVivo-ohjelmaa ja aineiston analyysissä käytettiin aineistolähtöistä menetelmää.

Teoreettinen viitekehys sisältää Suomen maatalouden rakennemuutoksen keskittyen erityisesti Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan karjatalouteen. Viitekehyksessä kuvaillaan myös VENE-hankkeen toteutus.

Pienryhmätoiminta on viljelijälähtöistä koulutusta, jolloin koulutuksessa viljelijän rooli on aktiivinen ja kouluttajan rooli ohjaava. Pienryhmätoiminnassa on olennaista toisilta oppiminen ja ryhmästä tullutta tietoa pidetään luotettavana tietona. Pienryhmätoiminta on saanut aikaan pieniä muutoksia tiloilla. Se on lisännyt viljelijöiden oman työn kriittistä tarkastelua ja tuonut pieniä parannuksia niin eläinten hyvinvointiin kuin yrittäjien työhön ja tilan kannattavuuteen. Pienryhmätoiminta on myös parantanut viljelijöiden ja ohjaajien verkostoitumista.

Jatkossa viljelijät toivovat lisää pienryhmätoimintaa ja koulutusta maitotilan perusasioihin. Ohjaajat toivovat koulutusta pienryhmätoiminnan ohjaamiseen, sillä pienryhmätoiminnan uskotaan ja toivotaan olevan tulevaisuuden pääkoulutusmuoto.

Asiasanat: maatalous, viljelijäkoulutus, pienryhmätoiminta, pienryhmäkoulutus

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Agricultural and Rural Industries

Authors: Sallamaria Lampela & Matilda Veijola

Title of thesis: The impact and good methods of VENE – project's study group training

Supervisors: Matti Järvi, Hanna Laurell, Jukka Tikkanen

Term and year when thesis was submitted: Autumn 2013 Number of pages 58+6

This thesis is processing study group training in VENE-project. VENE-project is a training program for the networks promoting cattle production and it operates in Central and Northern Ostrobothnia. This thesis is commissioned of VENE-project and subscribed to Oulu University of Applied Sciences School of Renewable Natural Resources.

The objective of this thesis was to find out the impact and good methods in study group training.

The material was gathered by interviewing 12 farmers and 6 tutors from two active study groups. The interviews were implemented as half-structured theme interviews and interviews were carried out by telephone. The interviews were recorded. The classification of data was done with qualitative data analysis software NVivo and the analysis method was data-based method.

The theoretical framework consists of the structural change of Finnish agriculture focusing in particular on bovine livestock in the Central and Northern Ostrobothnia. The framework also describes the implementation of VENE-project.

The study group training is a farmer-orientated training method. The key in the training is learning from each other. The farmers consider the information received from the group as reliable. The study group training has changed small things on the farms. It has increased farmers' critical analysis of their own work and it has brought small improvements in animal welfare, farmers' daily work and the profitability of the farms. The study group training has also improved networking between farmers and tutors.

The farmers ask training for the basics and they hope that the training method is study group training. The tutors hope training for the tuition of the study group. The farmers and tutors believe that the study group training method will be the main training method in the future.

Keywords: agriculture, education, study group training

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ.....	3
ABSTRACT.....	4
SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO	7
2 SUOMEN MAATALOUDEN KEHITYS.....	8
2.1 Suomen maatalouden rakennekehitys.....	8
2.2 Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan nautakarjatalous.....	12
2.3 Maatalouden kehittämisen painopisteet ja kilpailukyky.....	14
3 VENE-HANKE.....	20
3.1 Hankkeen lähtökohdat.....	20
3.2 Kohderyhmä ja koulutusmuodot	21
3.3 Hankkeen toteutussuunnitelma ja tavoitteet osa-alueittain	21
3.3.1 Eläinainees.....	21
3.3.2 Rakennuttaminen	22
3.3.3 Rehuntuotanto.....	22
3.3.4 Eläinten terveys ja hyvinvointi	22
3.4 Hankkeen toteutustapa.....	23
3.4.1 Luentopäivät ja seminaarit	23
3.4.2 Retket kotimaahan ja ulkomaille.....	23
3.4.3 Pienryhmätoiminta.....	24
4 MENETELMÄT JA AINEISTO.....	25
4.1 Menetelmät.....	25
4.2 Aineisto.....	28
4.2.1 Viljelijät.....	28
4.2.2 Ohjaajat.....	30

5 TULOKSET	31
5.1 Haastatteluaineiston pääluokat.....	31
5.2 Vahvuudet	32
5.3 Heikkoudet.....	35
5.4 Vaikutus tilalle.....	37
5.5 Vuorovaikutus ja verkostoituminen	40
5.6 Toiveet seuraavista koulutuksista ja hankkeista	43
6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	47
6.1 Tulosten yhteenveto	47
6.2 Johtopäätökset	48
7 POHDINTA	50
7.1 Tulevat hankkeet	50
7.2 Menetelmän tarkastelu	51
LÄHTEET	53
LIITTEET	59

1 JOHDANTO

Suomen maataloudessa on tapahtunut suuria rakenteellisia muutoksia EU:hun liittymisen seurauksena. Tilakoko on kasvanut ja samalla kun tilojen lukumäärä on vähentynyt, myös tilojen väliset alueelliset erot ovat korostuneet. Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa on voimakasta maidontuotantoaluetta ja yleisestä suunnasta poiketen alueella on tapahtunut maidontuotannon kasvua viime vuosien aikana. Tuotannon kasvusta huolimatta yritystoiminnassa on kehittämistarpeita niin tuotannollisesti kuin taloudellisesti. Tilojen on pystyttävä toimimaan yhä kilpailukykyisemmin ja tehokkaammin. Viljelijäkoulutus on keino, jolla tuottajien ammattitaitoa ja sitä kautta maatilojen kilpailukykyä pyritään parantamaan.

VENE-hanke eli Verkostot nautakarjatalouden edistäjinä on Oulun seudun ammattikorkeakoulun hallinnoima hanke maidontuotannon kehittämiseen Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla. Koulutushankkeen teemoiksi on valittu maidontuotannon kilpailukyvyn kannalta merkittävät kehittämiskohteet. Kaikkiaan hankkeen koulutuksiin kolmen ja puolen vuoden aikana on osallistunut noin 1770 henkilöä, joista noin 1400 oli maidontuottajia. Koulutuksia järjestettiin sekä perinteisenä luento- ja seminaarikoulutuksena, pienryhmäkoulutuksena ja yrityskohtaisena ohjauksena.

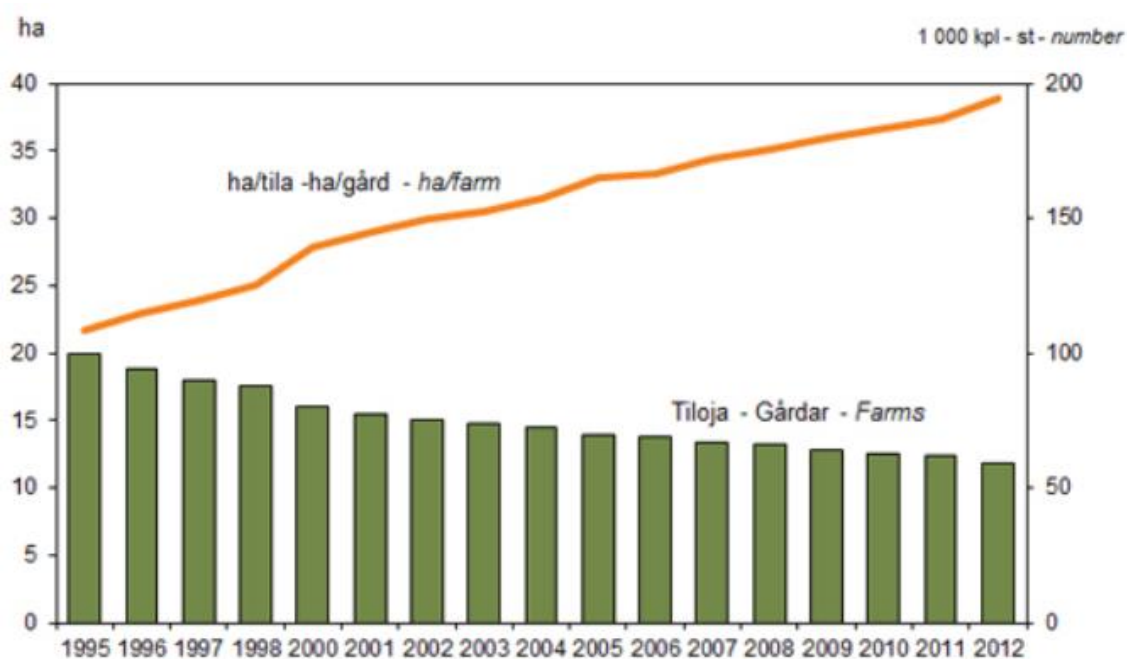
Opinnäytetyömme tutkimustehtävänä on VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan vaikuttavuuden arviointi. Pienryhmätoiminta koulutusmuotona on kasvavan kiinnostuksen kohteena ja VENE-hanke on Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla ensimmäisiä kyseistä koulutusmuotoa laajamittaisesti käyttäneitä viljelijäkoulutushankkeita. Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää hankkeen pienryhmäkoulutuksen hyviä käytäntöjä viljelijäkoulutuksessa sekä hankkeen tuomia konkreettisia hyötyjä lypsykarjataloille.

Opinnäytetyö toteutettiin puolistrukturoiduin teemahaastatteluin ja aineistolähtöisellä analyysillä. Haastateltaviksi viljelijöiksi valittiin harkitulla otannalla kahden aktiivisen pienryhmän jäseniä sekä näitä ryhmiä ohjanneita kouluttajia. Työn toimeksiantajana on VENE-hanke ja tilaajana Oulun seudun ammattikorkeakoulun Luonnonvara-alan yksikkö.

2 SUOMEN MAATALOUDEN KEHITYS

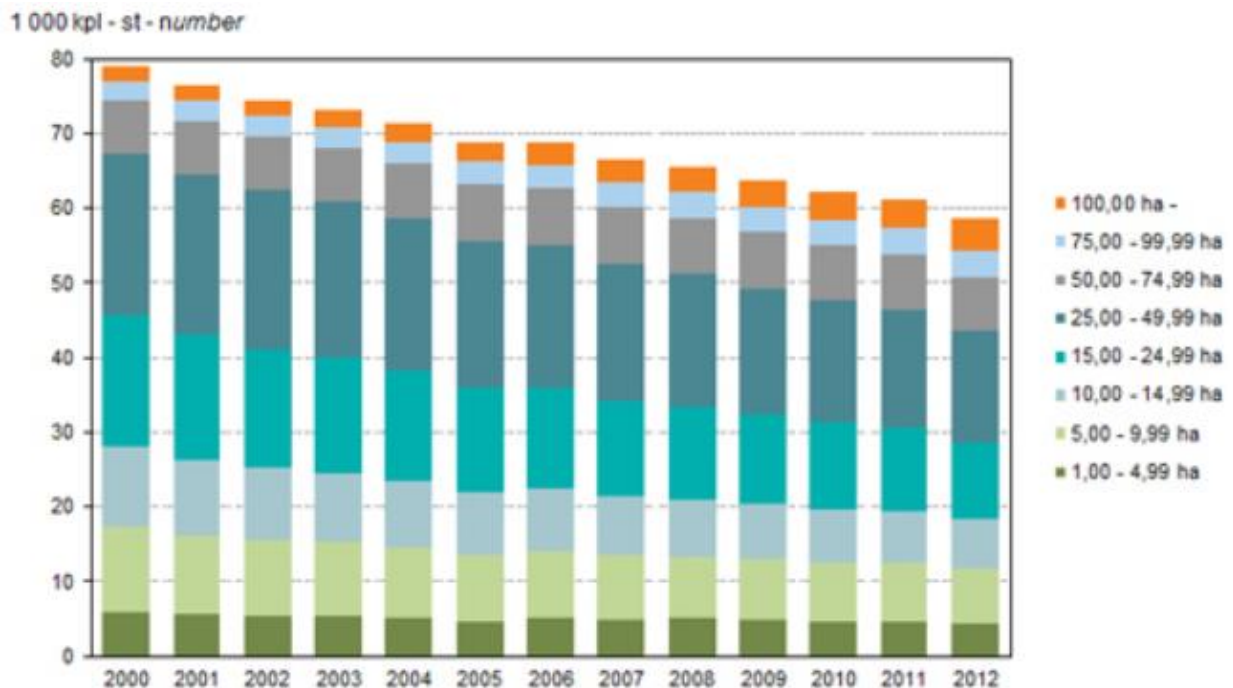
2.1 Suomen maatalouden rakennekehitys

Suomi liittyi Euroopan Unioniin vuonna 1995 ja tuolloin Suomessa oli maatiloja 95 562 kappaletta. Maatilojen lukumäärä on EU-jäsenyyden aikana laskenut keskimäärin 2,8 prosenttia vuodessa ja vuonna 2012 tiloja oli 59 042 kappaletta (kuvio 1). Tilojen lukumäärä on vähentynyt eniten vuosina 1995–1996 ja 1999–2000. Muutokset tilojen lukumäärissä vaihtelevat alueellisesti. Tilojen lukumäärä on laskenut eniten Itä-Suomessa (41 %) ja vähiten tilojen lukumäärä on laskenut Pohjois-Suomessa (32 %). Etelä- ja Väli-Suomessa lukumäärän muutos on ollut 39 prosenttia. Alueelliset vaihtelut näkyvät myös tuotantosuunnissa. Viljatiloja on eniten Varsinais-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla, lypsykarjatiloja Pohjois-Pohjanmaalla, hevostiloja Uudellamaalla ja lammastiloja Lapissa. Tilojen keskikoko on kasvanut 22,8 peltotehtaasta 38,9 peltotehtaaksi. Vuonna 2012 kasvintuotanto oli tiloista kahden kolmasosan päätuotantosuunta ja vajaan kolmasosan päätuotantosuunta oli kotieläintalous. (Matilda maataloustilastot 2013a, hakupäivä 30.8.2013; Väre 2013, 14–15; Väre 2008, 16–17.)



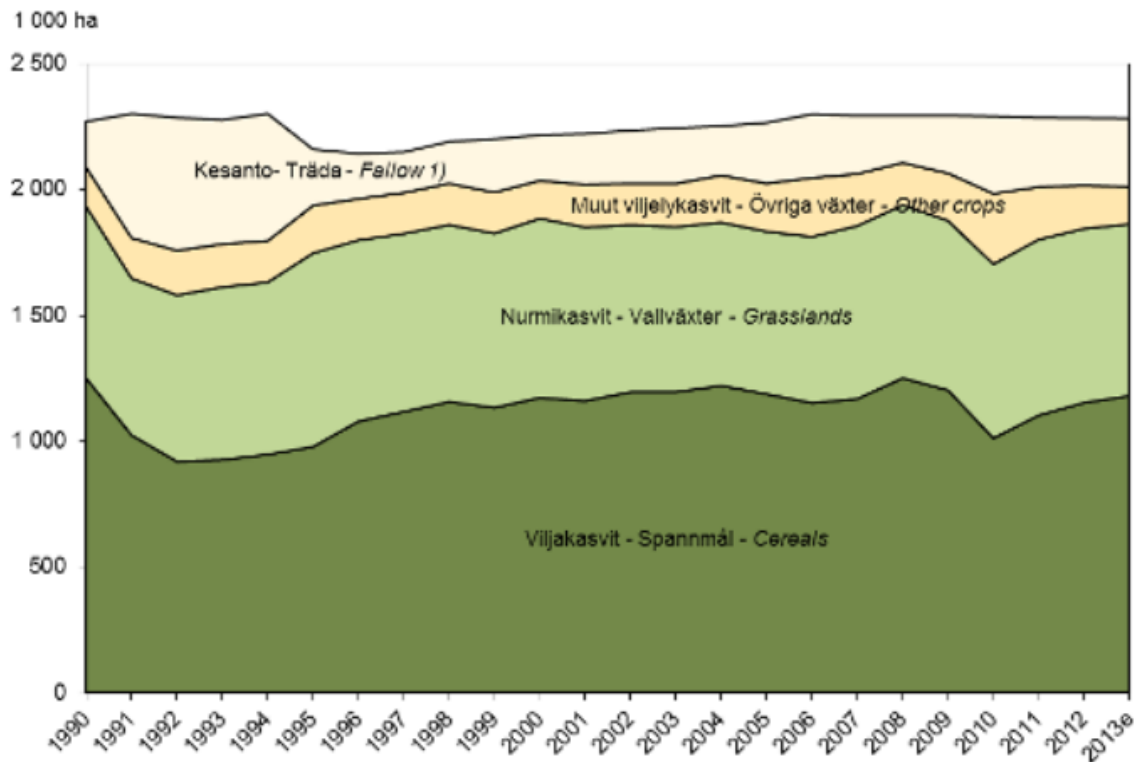
KUVIO 1. Suomen maatilojen lukumäärä ja keskipeltoala vuosina 1995–2012. (Matilda maataloustilastot 2013a, hakupäivä 30.8.2013.)

EU-jäsenyyden aikana tilojen suhteellinen osuus eri kokoluokissa on muuttunut merkittävästi (kuvio 2). EU-jäsenyyden aikana alle 20 hehtaarin tilojen lukumäärä on laskenut 15 prosenttia, yli 50 hehtaarin tilojen määrä on kasvanut 18 prosenttia ja nykyisin yli seitsemän prosenttia tiloista on yli 100 hehtaarin tiloja. (Väre 2013, 14–15; Väre 2008, 16–17; Matilda maataloustilastot 2013b, hakupäivä 30.8.2013.)



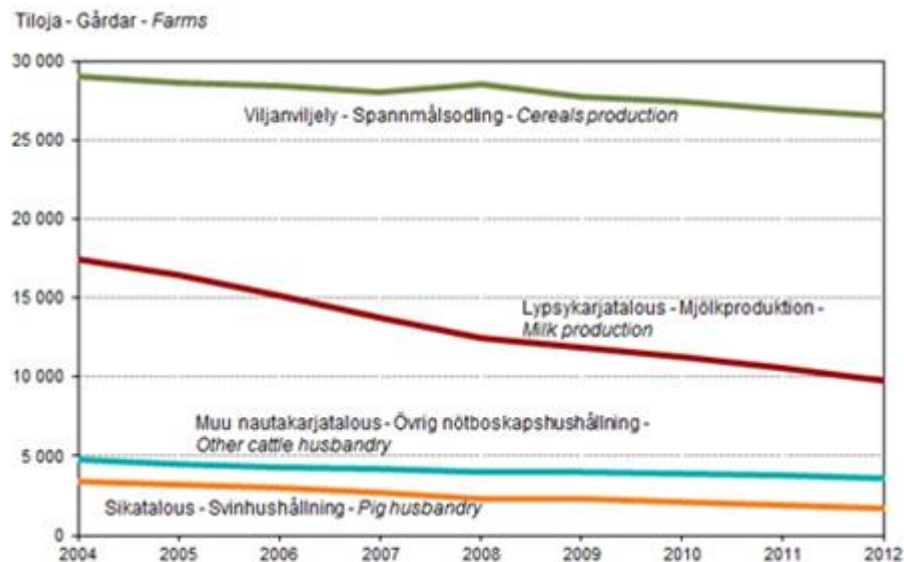
KUVIO 2. Maatilojen lukumäärä peltosuuruusluokittain vuosina 2000–2012. (Maataloustilastot 2013a, hakupäivä 30.8.2013.)

Suomessa on käytössä 2,3 miljoonaa hehtaaria peltoalaa ja viljelty kokonaisala on pysynyt samana viime vuosien ajan. Vuonna 2012 viljakasveja viljeltiin 1,15 miljoonaa hehtaaria, joka on noin 50 prosenttia koko Suomen käytössä olevasta peltoalasta (kuvio 3). Vuoden 2013 ennakkotietoihin perustuen alle viisi vuotta vanhoja nurmia viljeltiin 659 900 hehtaaria, joka on hieman vajaa 30 prosenttia viljellystä alasta. Muita viljelykasveja viljeltiin 167 000 hehtaaria (n. 7,3 %) ja kesantoalaa oli 267 30 hehtaaria, joka on 12 prosenttia koko viljellystä peltoalasta. Muu käytössä oleva maatalousmaa käsittää 37 400 hehtaaria (n. 1,6 %) viljellystä peltoalasta. (Matilda maataloustilastot 2013b, hakupäivä 30.8.2013; Matilda maataloustilastot 2013c, hakupäivä 30.8.2013.)



KUVIO 3. Käytössä oleva maatalousmaa vuosina 1990 – 2013 ennakkotiedot. (Matilda maataloustilastot 2013c, hakupäivä 30.8.2013.)

EU-jäsenyyden aikana kaikissa maatalouden tuotantosuunnissa tilojen lukumäärä on vähentynyt (kuvio 4). Lypsykarjataloudessa muutos on ollut kaikkein voimakkain, muissa tuotantosuunnissa muutos on ollut maltillisempi. Vuonna 1995 Suomessa oli maidontuotantotiloja 32 161 kappaletta ja maitoa tuotettiin noin 2,3 miljardia litraa. Vuoteen 2012 mennessä maidontuotantotilojen määrä oli laskenut 10 171 kappaleeseen, mutta maitoa tuotettiin kuitenkin 2,2 miljardia litraa. Kaikkiaan maidontuotanto on vähentynyt kuusi prosenttia viimeisen 15 vuoden aikana. Maidon tuotantomäärän vähäistä laskua selittää lehmien tuotostasoissa tapahtuneet muutokset. Lehmien keskituotos on noussut EU-jäsenyyden aikana lähes 2000 litraa ja nykyisin lehmä tuottaa keskimäärin 7 876 litraa vuosittain. (Matilda maataloustilastot 2013d, hakupäivä 2.9.2013; Matilda maataloustilastot 2013e, hakupäivä 2.9.2013.)



KUVIO 4. Maatilojen tuotantosunnat vuosina 2004 – 2012. (Matilda maataloustilastot 2013a, hakupäivä 30.8.2013.)

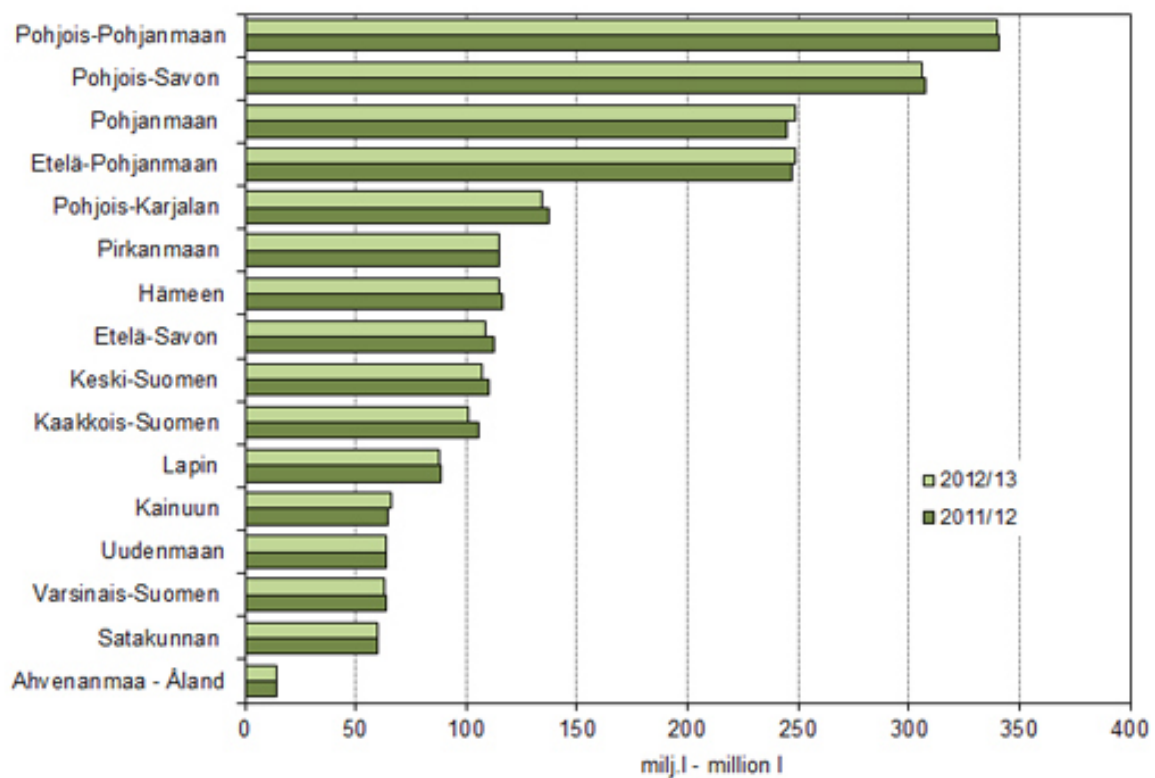
Nautojen kokonaislukumäärä vuonna 2012 oli 912 800 kappaletta, joista lypsylehmiä on noin 30 prosenttia eli 283 619 kappaletta (taulukko 1). Keskimääräinen karjakoko oli 27,9 lehmää/tila vuonna 2012. Lypsylehmiä ja tiloja on eniten karjakokoluokassa 20–29. Tiloja tässä kokoluokassa on 2 518 kappaletta ja lehmiä 60 650 kappaletta. Toiseksi eniten lypsylehmiä on karjakokoluokassa 50–74, kun taas tiloja on paljon myös karjakokoluokassa 15–19. (Matilda maataloustilastot 2012, hakupäivä 17.9.2013.)

TAULUKKO 1. Lypsylehmien lukumäärä karjakokoluokittain 1.5.2012. (Matilda maataloustilastot 2012, hakupäivä 17.9.2013.)

Karjakokoluokka Besättningsstorlek Herd size	Tiloja Gårdar Farms	Lypsylehmiä Mjölkkor Dairy cows	Lypsylehmiä/tila Mjölkkor/gård Dairy cows/herd
	kpl - st. - no		
1-9	1 281	7 115	5,6
10-14	1 446	17 529	12,1
15-19	1 749	29 669	17,0
20-29	2 518	60 650	24,1
30-39	1 249	42 333	33,9
40-49	683	30 025	44,0
50-74	853	51 625	60,5
75-99	179	15 272	85,3
100-149	167	20 215	121,0
150-199	27	4 507	166,9
200 -249	13	2 848	219,1
250-	6	1 831	305,2
Yhteensä - Totalt - Total	10 171	283 619	27,9

2.2 Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan nautakarjatalous

Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla on voimakasta nautakarjataloutta ja alueella on myös koko maan suurimpia maidontuottajakuntia. Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla tuotettiin maitoa kiintiökaudella 2012–2013 yli kymmenen prosenttia enemmän kuin 15 vuotta aikaisemmin. Lähes kaikilla alueilla maidontuotanto on vähentynyt vuosina 2012–2013 (kuvio 5). Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa tuotettiin noin 500 miljoonaa litraa maitoa ja maitotiloja oli noin 2000 kappaletta kiintiökaudella 2012–2013. ProAgria Oulun alueella tuotosseurantaan kuuluvilla tiloilla karjakoko kasvoi vuosina 2011–2012 yli kaksi lehmää. Keskilehmäluku alueella oli 2011 30,1 lehmää, kun vuonna 2012 se oli 32,2 lehmää. (Matilda maataloustilastot 2013f, hakupäivä 30.8.2013; Matilda maataloustilastot 2013g, hakupäivä 30.8.2013; Maaviesti 2013, hakupäivä 30.9.2013.)



KUVIO 5. Maidontuotanto ELY-keskuksittain kiintiökausilla 2011/12 ja 2012/13. (Matilda maataloustilastot 2013f, hakupäivä 2.9.2013.)

Pohjois-Pohjanmaan alueellisessa maaseutuohjelmassa 2007–2013 on todettu, että maataloudella on alueellisesti suurempi merkitys elinkeinona Pohjois-Pohjanmaalla kuin Suomessa keskimäärin. Maakunnan sisällä erot ovat suuria, sillä alueella on sekä ydinmaaseutua että harvaan asuttua maaseutua. Maaseutuohjelmassa alueen peruspilareiksi on mainittu maidon- ja naudanlihantuotanto. Keski-Pohjanmaan maaseutustrategiassa 2007–2013 maidontuotannon kehittämiskohteiksi on listattu maatilayritysten johtamisen kehittäminen, maatilainvestointien tukeminen, tilusjärjestelyt, tilojen välisen yhteistyön kehittäminen ja uuden teknologian käyttöönoton sekä sukupolvenvaihdosten edistäminen. Lisäksi kehittämiskohteiksi on kirjattu lomitustoiminnan kehittäminen, alkionsiirtoihin perustuva eläinaineksen kehittäminen, maanviljelijöiden työssä jaksamisen ja maatalouteen liittyvän palveluyrittäjyyden edistäminen. (Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseutuohjelma 2007–2013 2006; Keski-Pohjanmaan maaseutustrategia 2007–2013 2006.)

Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan nautakarjatalouteen on investoitu voimakkaasti ja tilanpidon aloittamisia alueella on tehty myös huomattava määrä vuosien 2005–2007 aikana (taulukko 2). 2008–2012 alueen nautakarjatalouden investointien ja tilanpidon aloittamisten määrä on vähentynyt jonkin verran. Investointitukiehtojen mukaan tuotantorakennus investoinnin tuotantomahdollisuuksien on vastattava vähintään tuotannonalaa koskevaa minimi yksikkökokoaa, mikä lypsykarjataloudessa tarkoittaa 30 lypsylehmän vähimmäismäärää. (Maaseutuvirasto 2013a, hakupäivä 22.9.2013; Rautio 10.9.2013, sähköpostiviesti; Ylilauri 9.9.2013, sähköpostiviesti.)

TAULUKKO 2. Pohjois-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ELY-keskusten myönteiset rahoituspäätökset Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueille vuosilta 2005–2012. (Rautio 10.9.2013, sähköpostiviesti; Ylilauri 9.9.2013, sähköpostiviesti.)

Pohjois-Pohjanmaa & Keski-Pohjanmaa	Myönteiset v. 2005 kpl	Myönteiset v. 2006 kpl	Myönteiset v. 2007 kpl	Myönteiset v. 2008 kpl	Myönteiset v. 2009 kpl	Myönteiset v. 2010	Myönteiset v. 2011	Myönteiset v. 2012
Tilanpidon aloittamiset	117	123	97	72	63	67	69	73
Lypsykarjanavetat	111	53	114	51	65	53	33	47
Lihakarjanavetat	37	34	47	20	17	15	7	8

2.3 Maatalouden kehittämisen painopisteet ja kilpailukyky

EU:n maatalouspolitiikan kehittämistavoitteiden painopisteinä on tuottaa riittävästi turvallisia ja laadukkaita elintarvikkeita ja edistää maaseudun elinkeinoelämän monipuolistumista sekä huolehtia ympäristön ja tuotantoeläinten hyvinvoinnista. Lisäksi tavoitteena on edistää vapaaehtoisten laatumerkintöjen käyttöä elintarvikkeissa, millä voidaan osoittaa tuotteen alkuperä sekä parantaa kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla. Tavoitteena on myös tukea innovatiivista maataloutta ja elintarvikkeiden jalostusta, joilla pyritään parantamaan tuottavuutta ja vähentämään haitallisia ympäristövaikutuksia. Lisäksi painopisteenä on suosia kehitysmaita kauppasuhteissa vähentämällä EU:n maataloustuotteiden vientitukia. 2014 alkavalla ohjelmakaudella maatalouspolitiikan painopisteitä muutetaan vastaamaan paremmin tulevaisuuden haasteisiin kansalaisten toiveet huomioiden. (Euroopan unioni 2013a, hakupäivä 23.8.2013.)

Euroopan Unioni harjoittaa maaseudun kehittämiss politiikkaa luoden asetuksia kuten asetus Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston tuesta maaseudun kehittämiseen. Kehittämiss politiikan avulla EU pyrkii vastaamaan maaseutualueiden tarpeisiin kuten maaseudun tulevaisuuden haasteisiin sekä maaseudun mahdollisuuksien hyödyntämiseen. Maaseudun kehittäminen on tärkeää, koska yli 56 prosenttia EU:n 27 jäsenvaltion väestöstä asuu maaseudulla ja EU:n pinta-alasta 91 prosenttia on maaseutua. (Euroopan komissio 2008, hakupäivä 14.9.2013.)

EU tukee alueellisesti maaseutua Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston eli EAFRD kautta, jonka toimintalinjoja ohjelmakaudella 2007–2013 ovat

1. Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen
2. Ympäristön ja maaseudun tilan parantaminen
3. Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen
4. Leader

(Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 2007, 2-3.)

EU tukee välillisesti maaseutua myös Euroopan aluekehitysrahaston eli EAKR:n ja Euroopan Sosiaalirahaston eli ESR:n kautta.

Euroopan aluekehitysrahaston eli EAKR:n toimintalinjoja ohjelmakaudella 2007–2013 ovat

1. Yritystoiminnan edistäminen
2. Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen
3. Alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen
4. Tekninen tuki

(Pohjois-Suomen EAKR-toimenpideohjelma 2007–2013 2007.)

Euroopan Sosiaalirahaston eli ESR:n toimintalinjoja kaudella 2007–2013 ovat

1. Työorganisaatioiden, työssä olevan työvoiman ja yritysten kehittäminen sekä yrittäjyyden lisääminen
2. Työllistymisen ja työmarkkinoilla pysymisen edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen
3. Työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis-, innovaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen
4. Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö ESR-toiminnassa
5. Tekninen tuki

(Työ- ja elinkeinoministeriö 2011, hakupäivä 14.9.2013.)

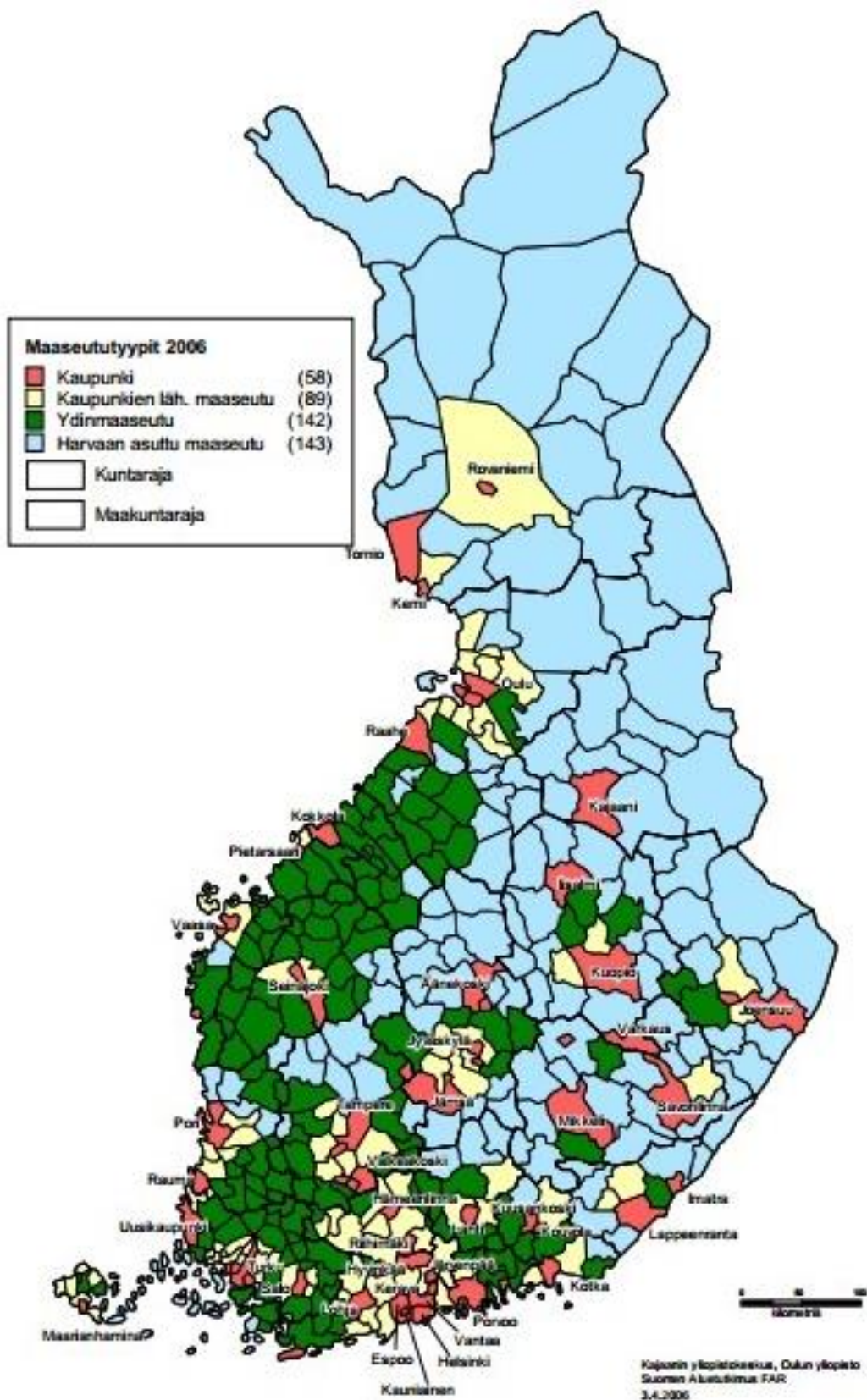
EU tukee maataloutta muun muassa hanke- ja yritystuilla. Tuettavat hankemuodot ovat:

- yleishyödylliset kehittämishankkeet
- elinkeinojen kehittämishankkeet
- koulutus- ja tiedonvälityshankkeet
- yleishyödylliset investointihankkeet

Koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden avulla voidaan ylläpitää osallistujien ammattiosaamista ja kykyä omaksua uutta ajankohtaista tietoa ja uusia menetelmiä. Maaseudun kilpailukykyä voidaan edistää koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden avulla. (Maaseutuvirasto 2013c, hakupäivä 6.10.2013.)

EU ja jäsenmaat maksavat tuottajille erilaisia tuotantotukia, joiden tarkoituksena on turvata tuotannon kannattavuus ja jatkuvuus tasapuolisesti koko EU:n alueella. Maataloustukien painopisteenä on ympäristön suojeleminen ja tuotteiden laatu. Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan tavoitteissa korostuu alueellisten erojen tasaamisen tavoite. Alueellisia eroja

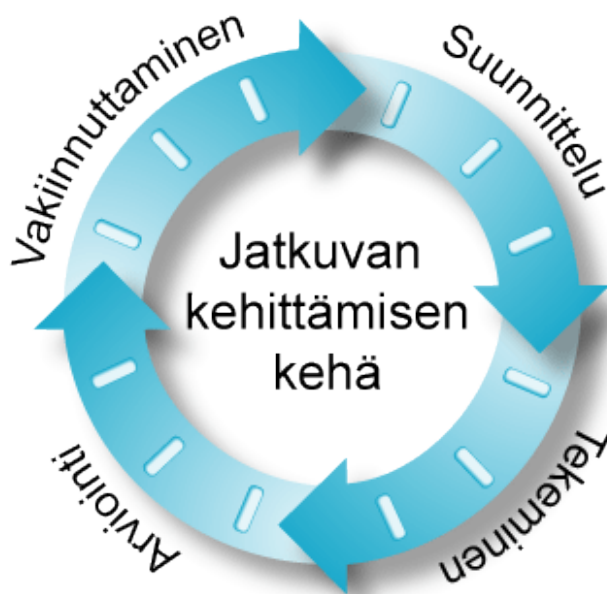
voidaan kaventaa suuntaamalla heikommille alueille voimakkaampaa kehitystyötä ja kohdistamalla ne vaikuttavuuden kannalta oikein. Suomessa keinoina ovat esimerkiksi maatalous- ja investointitukien tukialueet, joilla ohjataan alueellista rakennekehitystä (kuvio 6). Yrityskohtaisia maaseudun tukia ovat myös muun muassa maatalouden investointituet, nuoren viljelijän aloittamistuki ja elinkeinosuunnitelman tuki. Lisäksi maaseudun yritystoimintaan on mahdollista saada avustusta monipuolistavien yritysten perustamisessa, kehittämisessä ja laajentamisessa. Myös poro- ja luontaiselinkeinoihin on omat rahoitustukensa. (Euroopan unioni 2013a, hakupäivä 23.8.2013; Euroopan unioni 2013b, hakupäivä 26.8.2013; Maa- ja metsätalousministeriö 2011a, hakupäivä 27.8.2013; Suomen maaseututyypit 2006, 2006; Maaseutuvirasto 2013a, hakupäivä 30.9.2013; Maaseutuvirasto 2013d, hakupäivä 6.10.2013; Maaseutuvirasto 2012, hakupäivä 30.9.2013.)



KUVIO 6. Maaseudun kolmijako. (Suomen maaseututyypit 2006.)

Maatiloille on EU:n laajenemisen ja kansainvälistymisen seurauksena tullut uusia haasteita. Tilojen on pystyttävä tuottamaan raaka-aineet ja jalosteet entistä kilpailukykyisemmin. Yritysten on tiedostettava mistä kilpailukyky muodostuu, jotta oikeisiin asioihin osataan kiinnittää huomiota ja puuttua havaittaviin ongelmakohtiin. Maatilayritysten menestyminen on verrannollista asiakkaina toimivaan teollisuuteen sekä koko toimialaan, sillä ala toimii eri osapuolten ketjuna ja verkostona. Osapuolten välistä yhteistyötä ja toimintatapoja tulee kehittää kilpailukyvyn parantamiseksi, jolloin parannetaan koko ketjun toimintaa. (Jokipii 2006, 5-6.)

Toiminnan parantaminen edellyttää aina toimenpiteitä joko menettelytavassa tai suunnittelussa (kuvio 7). Toiminnan jatkuvan parantamisen tulee lähteä tuloksista. Toimintaa tulee tarkastella ja muuttaa, jotta voidaan saavuttaa parempia tuloksia. Tällainen toiminta maataloudessa on käytössä muun muassa Valion maitotilojen laatuportaissa. (Jokipii 2006, 9; Valio 2013, hakupäivä 14.9.2013.)



KUVIO 7. Toiminnan parantamisen työkaluna voidaan käyttää jatkuvan kehittämisen kehää. (Laatuakatemia 2010, Hakupäivä 6.9.2013.)

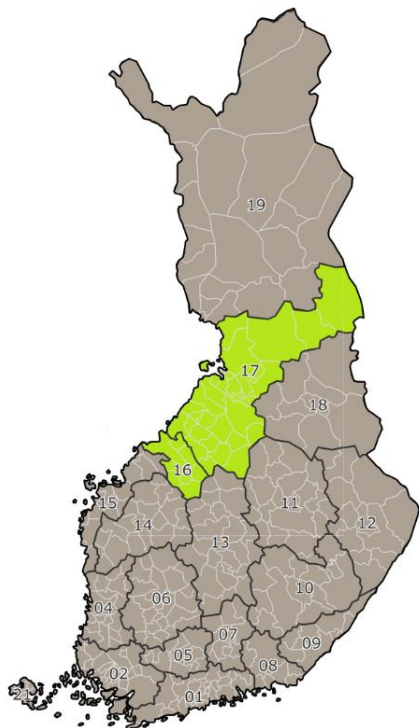
Suomen maatalouden kilpailukykyä voidaan parantaa koulutus- ja tiedonvälityshankkeiden lisäksi myös muilla työkaluja. Esimerkiksi ProAgrialla on maatilayritysten kilpailukyvyn arviointi -palvelu, jonka tuloksena saadaan kehittämissuunnitelma maatilan toiminnan laadun ja kilpailukyvyn kehittämiseksi. Arvioinnissa tarkastellaan yrityksen strategiaa, johtajuutta, asiakkuuksia, tietojen hallintaa, ihmisiä ja osaamista sekä prosesseja. Arviointi perustuu Euroopan

laatupalkintokriteeristöön eli EFQM-kriteeristöön, jonka avulla on mahdollista saavuttaa laatupalkintotaso. Arvioinnin tuloksia verrataan yrityksen asettamiin tavoitteisiin sekä muiden yritysten saavuttamiin tuloksiin. Arviointi tapahtuu pisteytyksellä 0-1000 ja se on yhteensopiva muiden laatupalkintokriteeristöjen kanssa. Kilpailukykyyn vaikuttaa olennaisesti asiakkaan odotukset tuotteista. Kilpailukykyyn kehittämisen keskeisimmät näkökulmat ovat yrityksen omien tulosten seuranta ja uusien, vaativampien tavoitteiden asettaminen sekä saavutettujen tulosten vertaileminen muiden yritysten tuloksiin. (ProAgria Häme 2012, hakupäivä 14.9.2013; ProAgria Oulu, hakupäivä 14.9.2013; Jokipii 2006, 42, 51.)

3 VENE-HANKE

3.1 Hankkeen lähtökohdat

VENE-hanke eli Verkostot nautakarjatalouden edistäjinä on Oulun seudun ammattikorkeakoulun hallinnoima hanke, jonka organisointi kuuluu luonnonvara-alan yksikölle. Hankealue on Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa (kuvio 8). Hankkeen lähtökohtana on ollut karjatalouden kilpailukyvyyn parantaminen neljällä keskeisellä osa-alueella: eläinainees, rehuntuotanto, tuotantorakentaminen sekä eläinten terveys ja hyvinvointi. Tilojen kilpailukykyä pyritään parantamaan viljelijöiden ammattitaitoa kehittämällä. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa karjatalouden osaajien ja yrittäjien verkostoja niin, että heidän yhteistyönsä jatkuisi hankkeen loputtuakin. Hankkeen tavoitteena on lisäksi ollut edesauttaa Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan vahvaa karjataloutta ja maidontuotantoa. Hanke pohjautuu 2006 tehtyyn karjatalouden kilpailukyvyn esiselvitykseen, jossa on selvitetty karjataloussektorin ja lypsykarjatilojen kehittämistarpeita sekä suunniteltu tulevan hankekauden kehittämistoimenpiteitä. VENE – hankkeen päärahoitus tulee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Haapajärven ammattiopiston ja Keski-Pohjanmaan maaseutuopiston kanssa. (Hankesuunnitelma 2012; Järvi 2006.)



KUVIO 8. Hankealue (merkitty karttaan vihreällä).

3.2 Kohderyhmä ja koulutusmuodot

Koulutushankkeen kohderyhmä on Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan karjatalousyrittäjät ja karjatalouteen liittyvien yritysten henkilöstöt. Koulutuksen painopiste on rajattu maitotalousyrittäjien kouluttamiseen. Koulutusta järjestetään monimuoto-opiskelun tyyllisesti pienryhmissä sekä perinteisenä luentotyyppisenä koulutuksena. Hanke tarjoaa osa-aluekohtaisia opintokokonaisuuksia, joista opiskelija voi valita tarpeidensa mukaisen kokonaisuuden. Osakokonaisuuksien sisällön laajuus vaihtelee viidestä seitsemään opintopistettä. Yhden opintopisteen laajuus on 30 tuntia. Osakokonaisuus sisältää osa-aluekohtaisesti luentoja, seminaareja, retkiä, pienryhmätoimintaa sekä yrityskohtaista neuvontaa. Hankkeen tavoitteena on järjestää koulutusta 2047 opintopisteen laajuudessa, joka sisältää myös viljelijöiden itsenäistä opiskelua. (Hankesuunnitelma 2012; Laurell 26.9.2013, sähköpostiviesti.)

Luentopäiviä ja seminaareja on tarkoitus järjestää noin kahden opintopisteen laajuudessa osakokonaisuuksittain koko hankkeen keston ajan. Asiantuntijoina on ollut tarkoitus käyttää niin kotimaisia asiantuntijoita kuin ulkomaalaisia erityisasiantuntijoita. Hankkeessa järjestetään retkiä ja tilavierailuja teemaan kuuluviin kohteisiin koti- ja ulkomaille kahdesta kolmeen opintopisteen verran koko hankkeen ajan. Lisäksi hanke järjestää yhden opintopisteen laajuudessa pienryhmämuotoista koulutusta ja tämän ohessa osallistujalla on mahdollista saada yrityskohtaista ohjausta. Koulutuksen tavoitteena on benchmarking-toiminta eli oman toiminnan kyseenalaistaminen ja muilta oppiminen ja näin ollen erilaisien verkostojen luominen kotimaahan ja kansainvälisesti. (Hankesuunnitelma 2012.)

3.3 Hankkeen toteutussuunnitelma ja tavoitteet osa-alueittain

3.3.1 Eläinaines

Eläinaines -teeman päämääränä on ollut koulutuksen avulla kehittää hiehojen sopimuskasvatuksesta uusi yritysmuoto lypsykarjan pidosta luopuville, mutta myös jatkaville tiloille ja alalle tuleville uusille yrittäjille. Lisäksi teemassa on tavoiteltu jalostustiedon lisäämistä, eläinaineksen määrän ja laadun kohentumista ja eläinten hankintaverkostojen parempaa

hyödyntämistä. Eläinaineksen lisäämiseen on haluttu tuoda esille myös uudet lisääntymisfysiologiset innovaatiot kuten alkionsiirrot ja sukupuolilajitellun siemennesteen käyttö. Lisäksi teemassa on tavoiteltu verkostoitumista niin tuottajien, asiantuntijoiden kuin uusien toimijoiden kesken. (Hankesuunnitelma 2012.)

3.3.2 Rakennuttaminen

Tämän teeman avulla on haluttu valmentaa rakennushankkeita harkitsevia viljelijöitä rakennusprosessiin. Hankkeessa on haluttu antaa mahdollisuus vertailla ennakkoon erilaisia tuotannon toteutusvaihtoehtoja ja näin ollen varmistaa vaihtoehtojen pohdinta ennen suunnitteluprosessin käynnistämistä. Tällä on pyritty myös varhaisessa vaiheessa seulomaan pois rakennushankkeita, joihin resursseja ei ole riittävästi saatavilla. Tavoitteena on ollut parantaa suunnittelun onnistumista ja projektin hallintaa sekä lopputuloksen teknistä ja toiminnallista laatua. Hankkeella on haluttu myös kehittää yhteistyötä rakentajien välillä ja tarjota vertaistukea hankkeen toteutukseen sekä mahdollistaa muita yhteistoiminnan muotoja kuten hankintoja, kilpailutusta ja koneyhteistyötä. (Hankesuunnitelma 2012.)

3.3.3 Rehuntuotanto

Rehuntuotanto -teeman ajatuksena on kannustaa maidontuottajia parantamaan rehun laatua ja tehostamaan rehuntuotantoa ja sen käyttöä. Lisäksi koulutuksen avulla on haluttu parantaa ja kannustaa osapuolia yhteistoiminnallisuuteen. Rehuntuotantoon panostamalla vaikutettaisiin merkittävästi maidontuotantotilojen kannattavuuteen. Lisäksi voitaisiin parantaa maidon laatua, mikä voisi näkyä muun muassa raakamaidon voi happoitiöpitoisuuksien laskuna ja tuotantokustannusten mittareiden kehityksenä. (Hankesuunnitelma 2012.)

3.3.4 Eläinten terveys ja hyvinvointi

Eläinten terveys ja hyvinvointi -teeman tavoitteena on lisätä tuottajien ja asiantuntijoiden tietämystä eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä perehdyttää tuottajia ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon. Koulutuksessa halutaan pyrkiä vähentämään eläinten terveydellisistä syistä johtuvia kuluja ja kiinnittämään huomiota karjan olosuhteista johtuviin maitotuotoksen muutoksiin

ja tilan tulokseen. Hankkeen avulla pyritään tiivistämään tilojen, asiantuntijoiden ja eläinlääkäreiden yhteistyötä ja luomaan verkostoja heidän välillään. (Hankesuunnitelma 2012.)

3.4 Hankkeen toteutustapa

3.4.1 Luentopäivät ja seminaarit

Luentopäiviä ja seminaareja on järjestetty koko hankkeen ajan ympäri hankealuetta erilaisissa koulutus- ja kokouspaikoissa. Päivissä on käsitelty aiheita teoreettisella tasolla ja päivä on sisältänyt useamman luennon tiiviin koulutuspaketin, jolloin tuottajien on ollut mahdollista osallistua koulutuspäiviin niin sanotusti lypsyn välissä. Seminaareissa on ollut puhujina sekä kotimaisia asiantuntijoita että kansainvälisiä erityisasiantuntijoita. Seminaarien aiheina on ollut muun muassa umpilehmät, tarttuvat taudit, navettarakentaminen sekä rehun laadun merkitys naudalle. Yleisiä seminaareja ja luentopäiviä pidettiin hankkeen aikana kaikkiaan 124 kappaletta. Hankkeen järjestämiin koulutuksiin osallistui kaiken kaikkiaan 1 770 henkilöä, joista noin 1 400 oli maidontuottajia. VENE-hanke on järjestänyt kaikkien koulutusmuotojen koulutusta yhteensä 29 317 tuntia eli 977 opintopistettä. (Laurell 12.4.2013, haastattelu; VENE-hanke 2012a, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2012c, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2012d, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2012e, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2012f, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2011b, hakupäivä 31.8.2013; Laurell 26.9.2013, sähköpostiviesti.)

3.4.2 Retket kotimaahan ja ulkomaille

Hankkeen aikana on järjestetty opintomatkoja, joista kaksi tehtiin ulkomaille ja viisi kotimaahan. Opintomatkat kotimaassa ovat sisältäneet vierailuja sidosryhmien kohteisiin kuten Valion Seinäjoen aluelaboratorioon, Viking Geneticsin Sonnihoviin, laite- ja rehuvalmistajien tehtaille, eri messuille, tutkimuslaitoksiin ja maidon jatkojalostajien toimipisteisiin. Lisäksi opintomatkat ovat sisältäneet useita tilavierailuja uusiin ja vanhempiin tuotantorakennus kohteisiin. Näissä kohteissa on käsitelty investointeja, eläinaineksen laatua ja jalostusta sekä hiehon kasvatuksen ulkoistamista, rehun korjuuta ja tarvetta sekä urakointia että viljelijöiden välistä yhteistyötä ja työvoiman tarvetta. Matkat ulkomaille ovat sisältäneet vierailuja tiloille ja paikallisten sidosryhmien kohteisiin. Kohteita ovat olleet laitevalmistajat, tuotantopanoksia välittävät yritykset sekä

tutkimusta ja koulutusta antavat organisaatiot ja heidän yhteistyökumppaninsa. (VENE-hanke 2013a, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2013b, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2011a, hakupäivä 31.8.2013; VENE-hanke 2012g, hakupäivä 31.8.2013; Laurell 26.9.2013, sähköpostiviesti.)

3.4.3 Pienryhmätoiminta

Pienryhmän koulutuspäivät on järjestetty joko jonkun osallistujan tilalla tai koulutus- tai kokoustilassa kuten maatalousoppilaitoksissa. Koulutuspäivä on järjestetty aiheeseen soveltuvasti niin että teoreettinen tieto ja käytännön osaaminen on voitu yhdistää. Pienryhmätoimintaan osallistuneet viljelijät ovat sitoutuneet yhteen pienryhmän koulutuskokonaisuuteen. Pienryhmäpäiväkoulutukset ovat tyypillisesti olleet neli- tai viisipäiväisiä toisiinsa sidoksissa olevia koulutuspäiviä, jotka ovat jakautuneet pidemmälle aikavälille. Lisäksi tilalliset ovat saaneet tilakohtaisen asiantuntijan ohjauskäynnin liittyen pienryhmän aihepiiriin. Hankkeen koko aikana toimi 43 pienryhmää ja kaikkiaan pienryhmäpäiviä järjestettiin 210 kappaletta. Pienryhmätoiminnassa oli mukana yli 300 tilaa. (Laurell 12.4.2013, haastattelu; Laurell 26.9.2013, sähköpostiviesti.)

Pienryhmissä on käsitelty samoja teemoja kuin luennoilla ja seminaareissa, mutta käytännönläheisemmin. Koulutuspäiviin on kuulunut toiminnallinen osuus, jolloin on muun muassa tutustuttu ryhmänä johonkin navettaan tai tutkittu tilojen omia raportteja ja analyysseja kuten esimerkiksi säilörehuanalyysseja. (Koulutuskutsut 2010–2013.)

Pienryhmäpäivissä on järjestetty muun muassa CowSignals® koulutuspäiviä, joissa koulutetut CowSignals®- ohjaajat ovat toimineet ryhmän ohjaajina. CowSignals®:n tausta-ajatuksena on ollut opettaa viljelijöitä ja neuvoja havainnoimaan ja tulkitsemaan lehmiä huolellisemmin, jolloin vähennetään tilasokeutta ja parannetaan tilan tulosta ja toimintaa. Hollantilaisten Jan Hulsenin ja Joep Driessenin yritys tarjoaa Vetvice CowSignals® – konseptia. Vetvice:n tavoitteena on tarjota tietä siinä muodossa, että koulutettavat haluavat ja pystyvät hyödyntämään sitä suoraan käytännössä. Vetvice yhdistää tiedon laajaan käytännön materiaaliin ja päämääränä on osoittaa kuinka teoriaa voidaan soveltaa käytännössä. Koulutusmuoto konseptissa on pienryhmäkoulutus ja ryhmäkokona pidetään noin 10 henkilöä. (Vetvice 2011a, hakupäivä 22.9.2013; Vetvice 2011b, hakupäivä 22.9.2013; Vetvice 2013, hakupäivä 22.9.2013.)

4 MENETELMÄT JA AINEISTO

4.1 Menetelmät

Valitsimme tähän opinnäytetyöhön laadullisen tutkimusotteen ja aineiston keruumenetelmäksi puolistrukturoidun teemahaastattelun, sillä halusimme varmistaa aineiston saannin valituista ryhmistä. Halusimme myös selvittää perusteellisesti haastateltavien näkökulmasta pienryhmätoiminnan hyviä toimintamalleja ja vaikutuksia tilalle, jolloin laadullinen tutkimus oli luonteva valinta.

Puolistrukturoidussa haastattelussa oletetaan, että haastateltavat ovat jo kokeneet jonkin tietyn tilanteen. Haastattelu etenee ennalta määriteltujen teemojen ympärillä, jolloin haastateltavien näkökulmat tulevat paremmin esiin. (Hirsijärvi & Hurme 2000, 43–48.)

Epäilimme, että lomakehaastattelulla emme olisi saaneet riittävän kattavia vastauksia emmekä olisi voineet olla varmoja riittävän vastausmäärän saamisesta. Haastattelun eduiksi katsoimme sen joustavuuden ja mahdollisuuden tarkentaviin kysymyksiin sekä väärinkäsitysten oikaisemiseen.

Valitsimme teemahaastattelun myös aikataulullisista syistä, sillä lomakehaastattelu posti- tai Internet-kyselyn avulla useine kyselykierroksineen olisi todennäköisesti vienyt enemmän aikaa ja aineiston käsittely olisi viivästynyt. Saadun tiedon laatu olisi todennäköisesti ollut erilaista lomakehaastattelussa, sillä emme olisi päässeet niin yksityiskohtaiseen lopputulokseen. (ks. Tuomi & Sarajärvi. 2009.)

Laadullinen tutkimus keskittyy tarkastelemaan enemmän yksittäisiä tapauksia ja oleellista on osallistujien näkökulman korostaminen sekä tutkijan vuorovaikutus yksittäisen havainnon kanssa. Laadullisen tutkimuksen tavoitteina voi olla uuden tiedon hankinta, ilmiön kuvaus, ilmiön tulkinta, ymmärryksen syventäminen tai tulkinnan kyseenalaistaminen. (Menetelmäviidakon raivaajat 2011.)

Aineisto kerättiin puolistrukturoidulla haastatteluilla. Haastattelukysymyksiä tarkennettiin aiheen valinnan ja tutkimusmenetelmän edetessä teemahaastatteluksi. Kysymyksien toimivuutta varmistettiin tutustumalla erääseen hankkeen pienryhmään ja sen toimintaan pienryhmäkoulutuspäivässä maaliskuussa 2013. Koulutus järjestettiin yhden pienryhmään

osallistuneen viljelijäpariskunnan kotitalalla ja päivä sisälsi myös tilavierailun. Haastattelukysymyksiä ja teemoja tarkennettiin koulutuspäivän jälkeen. Tämän pienryhmäpäivän yhteydessä suoritettiin ensimmäinen kouluttajahaastattelu. Haastattelun tarkoituksena oli testata ohjaajahaastattelulomake sekä saada lisätietoa pienryhmätoiminnasta, sillä tiedettiin haastateltavan olevan pienryhmätoimintaan hyvin perehtynyt henkilö. Viljelijöille suunnattu haastattelulomake testattiin ennen haastattelujen varsinaista suorittamista VENE-hankkeen koulutuksiin osallistuneella henkilöllä, jolla tiedettiin olevan vahva kokemus maidontuotannosta sekä näkemystä viljelijöiden koulutuksesta.

Tämän jälkeen valittujen pienryhmien osallistujiin ja ohjaajiin oltiin yhteydessä puhelimitse ja he lähtivät poikkeuksetta mukaan. Pienryhmän jäsenille lähetettiin sähköpostitse saatekirje (liite 1) ja niiden pienryhmäpäivien ohjelmat, joihin he olivat osallistuneet sekä haastattelulomake, jotta heillä olisi aikaa tutustua aiheeseen. Varsinaiset haastattelut suoritettiin viikon sisällä ensimmäisestä yhteydenotosta, maaliskuussa 2013. Osa viljelijähaastatteluista suoritettiin haastateltavien toiveesta jo ensimmäisellä yhteydenotokerralla eikä näille henkilöille toimitettu etukäteen materiaaleja. Kouluttajat eivät halunneet etukäteismateriaaleja, eikä niitä heille toimitettu. Viljelijähaastattelut toteutettiin puhelimitse ja ohjaajahaastattelut joko puhelimitse tai kasvokkain. Haastattelut tallennettiin.

Viljelijähaastatteluissa pyrittiin saamaan tietoa pienryhmätoiminnan vahvuuksista ja heikkouksista, pienryhmätoiminnan vaikutuksista tilalle sekä miten viljelijät kokivat vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen hankkeen aikana. Ohjaajahaastatteluissa keskityttiin myös pienryhmätoiminnan vahvuuksiin ja heikkouksiin. Lisäksi ohjaajia pyydettiin kertomaan miten pienryhmätoiminta on vaikuttanut heidän omaan toimimiseen sekä verkostoitumiseen ja vuorovaikutukseen niin tilojen kuin muiden kouluttajien kanssa. Lisäksi haastateltavien taustatietoja kartoitettiin haastattelun aluksi.

Haastattelulomakkeissa (liitteet 2 ja 3) aihealueet jaettiin neljään teemaan, tarkasteltavien näkökulmien mukaan. Ensimmäiseksi haastateltavilta kysyttiin muun muassa heidän ikää ja koulutustaustaa. Seuraavaksi haastateltavia pyydettiin kertomaan pienryhmätoiminnan vahvuuksista ja heikkouksista. Kolmanneksi haastateltavilta kysyttiin pienryhmätoiminnan vaikutuksista omaan toimintaan ja yritykseen. Lopuksi haastateltavat pohtivat vuorovaikutusta ja verkostoitumista hankkeen aikana.

Tallennettuja haastatteluja kertyi 9 tuntia 48 minuuttia ja 10 sekuntia. Haastattelut purettiin sanelimesta Olympus DSS Player lite – ohjelman avulla ja tallennettiin Word-asiakirja- ja

tekstinkäsittelyohjelmaan lähes sanatarkasti. Litteroituja sivuja kertyi kaikkiaan 181. Litteroitu aineisto analysoitiin NVivo -analyysiohjelman avulla. Word-tiedostot ladattiin NVivo-ohjelmaan ja ensimmäisellä lukukierrokselta aineistosta valittiin kaikki mielestämme kaikki tärkeät esille tulleet asiat joko yksittäisinä sanoina, lauseina tai ajatuskokonaisuuksina. Toisin sanoen, aineistosta pelkistettiin olennaisin sisältö. Tämän jälkeen tätä aineistoa alettiin ryhmitellä luokkiin etsimällä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Viljelijä- ja ohjaajahaastattelut käsiteltiin yhtenä aineistona tulosten samankaltaisuuden vuoksi. Lisäksi ohjaajahaastatteluiden aineiston suppeuden vuoksi yksittäisen haastateltavan mielipide olisi saanut suuren painoarvon ja vääristänyt lopputulosta. Tämän vuoksi päädyimme käsittelemään haastattelut yhtenä aineistona.

Aineisto luokiteltiin viiteen yläluokkaan vastaamalla kysymykseen ”mikä on VENE- hankkeen pienryhmätoiminnan vaikuttavuus ja hyvät toimintamallit?” Jokaisen viiden yläluokan alle ryhmiteltiin alaluokkia samoista aihepiireistä. Lainaukset tallennettiin Word-tiedostoon alaluokittain, jonka jälkeen jokainen lainaus kirjoitettiin kirjakielellä, jotta lainauksen sisällön merkitys tuli esille ja ydinsanoma tiivistyi. Tämän jälkeen aineisto raportoitiin VENE-hankkeelle huhti-toukokuussa 2013.

Syksyllä 2013 palasimme tarkastelemaan aineistoa uudelleen varmistuaksemme, että kaikki merkityksellinen tieto on aineistosta kerätty. Syksyllä aineiston analyysia jatkettiin myös luomalla kaavioita, joissa valittujen kategorioiden vaikutukset ja toimintamallit on esitetty. Kaavioiden avulla pyrittiin selventämään ja tiivistämään tuloksia eli hyviä toimintamalleja ja vaikutuksia tiloille.

Tulosten kokoamisen jälkeen tarkastelimme tuloksia ja teimme niiden perusteella erilaisia tulkintoja ja johtopäätöksiä tutkimuskysymykseen. Päätelmät perustuvat aineistossa toistuviin samankaltaisuuksiin sekä aineistossa ilmenneisiin syy-seuraussuhteisiin. Tulkinnat ja johtopäätökset eivät ole absoluuttisia vaan ne perustuvat haastattelujoukkoon ja näin ollen päätelmät sekä johtopäätökset ovat todennäköisiä tarkasteltaessa vain kyseistä aineistoa. Laajempi otos ja toisenlainen aineisto voisivat nostaa esille uutta ja erilaista tietoa, joka voisi osoittaa tässä opinnäytetyössä tehdyt tulkinnat ja johtopäätökset virheellisiksi.

4.2 Aineisto

4.2.1 Viljelijät

Tutkimukseen valittiin harkitulla otannalla kaksi aktiivista pienryhmää. Aktiivisen pienryhmän kriteerejä oli kokoontumisiin osallistuneiden määrä, ryhmän pitkäaikaisuus ja järjestettyjen koulutuksien määrä. Kriteerit täyttäneet ryhmät valittiin eläinainees ja eläinten terveys ja hyvinvointi -teemoista. Haastatteluun osallistui 12 viljelijää Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan alueelta. Ryhmä A kokoontui ydinmaaseudulla Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa ja ryhmä B harvaan asutulla maaseudulla Pohjois-Pohjanmaan pohjoisosissa. Koulutuspäivien tarkemmat sisällöt on tiivistetty liitteeseen 4.

A ryhmän eläinainees -teeman koulutuspäivien sisältö oli seuraava:

- Joulukuu 2010 Hyvä alku lehmäksi – vasikoiden hyvinvoinnin edistäminen
- Tammikuu 2011 Nuorkarjan havainnointi navetassa
- Helmikuu 2011 Jalostus
- Maaliskuu 2011 Terveystenhuolto
- Lokakuu 2011 Maidon laatu
- Helmikuu 2012 Hedelmällisyys – päivä
- Helmikuu 2012 Tulosteet ja tunnusluvut tutuiksi – päivä
- Huhtikuu 2012 Ruokinta

B ryhmän eläinainees -teeman koulutuspäivien sisältö oli seuraava:

- Huhtikuu 2011 Sopiiko alkio minun tilalle?
- Toukokuu 2011 Alkion valinta
- Kesäkuu 2011 Alkionsiirron toteutus
- Syyskuu 2011 Alkiot jalostuksen välineenä
- Marraskuu 2011 Nuorkarja havainnointi navetassa
- Tammikuu 2012 Lypsylehmien havainnointi navetassa
- Helmikuu 2012 Tulosteet ja tunnusluvut tutuiksi – päivä
- Maaliskuu 2012 Terve lehmä tuottaa laadukasta maitoa – päivä
- Kesäkuu 2012 Nurmesta tankkiin pellonpiennarpäivä

Haastateltavina oli kahdeksan naista ja neljä miestä (taulukko 3). Iältään osallistujista kolme oli alle 30 -vuotiaita, kaksi oli 30–39 -vuotiaita, kuusi oli 40–49 -vuotiaita ja yksi oli yli 50 -vuotias. Haastateltavista seitsemällä oli jonkinlaista maatalousalan koulutusta, yhdellä oli puutarhatalouden koulutus ja neljän koulutus ei vastannut ollenkaan työn kuvaa. Kolme viljelijöistä oli toiminut yrittäjänä alle viisi vuotta, neljä viljelijää oli toiminut yrittäjänä 5–10 vuotta, yksi viljelijä oli ollut yrittäjänä 11–15 vuotta ja kahdella tila oli ollut halussa 16–20 vuotta sekä kahdella 21–25 vuotta. Viiden viljelijän tilalla oli käytössä robottipihatto, kahdella tilalla oli asemapihatto ja viiden tilalla oli parsinavetta. Kahdella tilalla karjakoko oli alle 30 lypsylehmää, neljällä tilalla lypsylehmiä oli 30–39, kahdella tilalla lypsylehmiä oli 40–49, kolmella tilalla lypsylehmiä oli 50–74 ja yhdellä tilalla enemmän kuin 75. Lisäksi yhdellä tilalla kasvatettiin myös omat sonnit. Hiehoja kasvatettiin jokaisella tilalla.

TAULUKKO 3. Haastateltavat viljelijät ja heidän tilansa.

Sukupuoli	Ikä	Koulutus	Yrittäjäkokemus (vuotta)	Navettatyyppi	Lypsylehmät (kpl)
Mies	40–49	maatalousala	21–25	parsinavetta	alle 30
Nainen	40–49	maatalousala	5-10	parsinavetta	30–39
Nainen	40–49	ei vastaavaa koulutusta	21–25	parsinavetta	30–39
Mies	alle 30	maatalousala	alle 5	parsinavetta	30–39
Nainen	40–49	puutarha-ala	5-10	parsinavetta	alle 30
Nainen	alle 30	ei vastaavaa koulutusta	alle 5	asemapihatto	40–49
Nainen	30–39	maatalousala	5-10	asemapihatto	30–39
Mies	40–49	maatalousala	16–20	robottipihatto	50–74
Nainen	40–49	ei vastaavaa koulutusta	5-10	robottipihatto	50–74
Mies	yli 50	maatalousala	16–20	robottipihatto	40–49
Nainen	alle 30	maatalousala	alle 5	robottipihatto	yli 75
Nainen	30–39	ei vastaavaa koulutusta	11–15	robottipihatto	50–74

Haastatteluissa ilmeni, etteivät viljelijät olleet lähteneet pienryhmiin mukaan heti vaan tieto koulutuksesta oli tullut hankkeen seminaareissa ja muiden tiedotuskanavien kautta. Pienryhmään osallistumisen syiksi viljelijät kertoivat muun muassa lyhyen yrittäjäkokemuksen ja tilan pidossa tapahtuneet muutokset tai tulevaisuuden vaihtoehtojen pohtimisen kuten lypsyjärjestelmän muutokset. Lisäksi koulutuksen aiheita pidettiin mielenkiintoisina ja niillä katsottiin olevan merkitystä oman yritystoiminnan kannalta, ja olipa eräällä aikeena tuotantosuunnan muutoskin. Pienryhmään osallistumisen syinä pidettiin myös ammattitaidon kehittämisen tarvetta.

Pienryhmätoiminta koulutusmuotona oli monelle viljelijälle kuitenkin vieras eikä sellaisesta ollut aiempaa kokemusta.

4.2.2 Ohjaajat

Tutkimukseen valittiin harkitulla otannalla aiemmin valittuja pienryhmiä kouluttaneita henkilöitä. Poikkeuksena yksi, joka ei ollut kouluttanut kumpaakaan ryhmää mutta oli kouluttanut sisällöltään vastaavia koulutuksia hankkeessa. Ohjaajia valittiin yhteensä kuusi.

Haastateltavista ohjaajista miehiä oli kaksi ja naisia neljä (taulukko 4). Kolmella haastateltavalla ohjaajalla oli kokonaan suoritettu joko alempi tai ylempi korkeakoulututkinto, kahdella ohjaajalla oli jonkin verran suorituksia joko alemmasta tai ylemmästä korkeakoulututkinnosta ja yhdellä oli opistotason tutkinto. Iältään ohjaajista kaksi oli alle 40 -vuotiasta, kaksi 40–49 -vuotiasta sekä kaksi yli 50 -vuotiasta. Kouluttamiskokemustaan arvioidessaan ohjaajista kaksi arveli kouluttaneensa paljon sekä pienryhmiä että luento- ja seminaarityyppisesti, kaksi oli kouluttanut paljon luento- ja seminaarityyppisesti muttei pienryhmiä ja kahden kouluttajakokemus oli vähäistä tai ei ollenkaan.

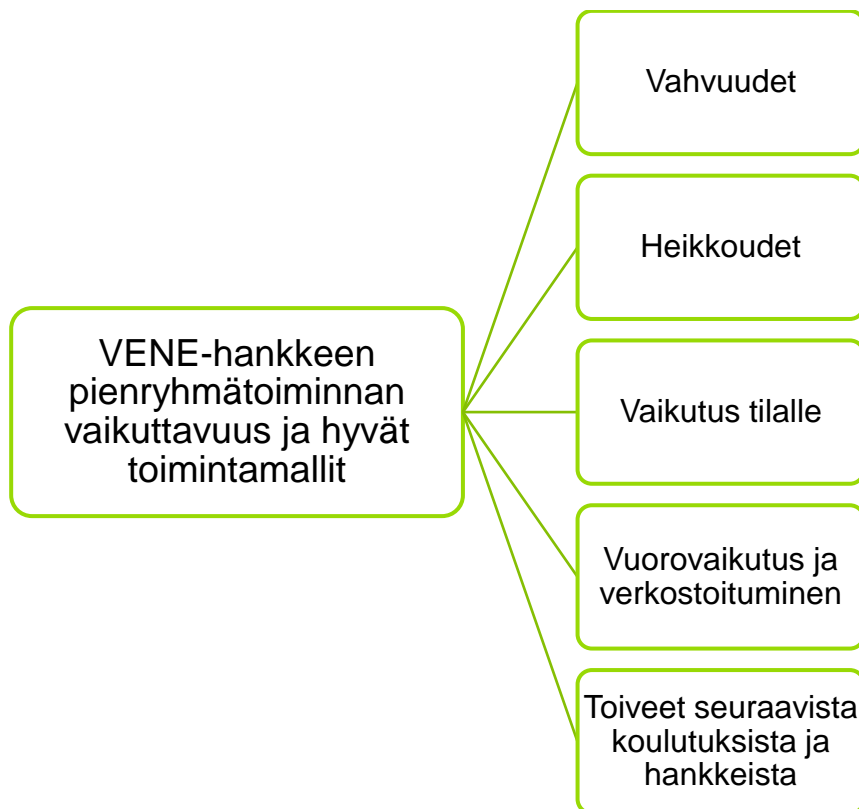
TAULUKKO 4. Haastateltavat ohjaajat.

Sukupuoli	Ikä	Koulutus	Koulutuskokemus
Nainen	yli 50	korkeakoulututkinto	pienryhmiä sekä luento- ja seminaaripäiviä
Mies	alle 40	korkeakoulututkinto	vähäinen tai ei ollenkaan
Nainen	40–49	korkeakoulututkinto	luento- ja seminaaripäiviä
Nainen	yli 50	osia korkeakoulututkinnosta	pienryhmiä sekä luento- ja seminaaripäiviä
Nainen	alle 40	osia korkeakoulututkinnosta	vähäinen tai ei ollenkaan
Mies	40–49	opistotasontutkinto	luento- ja seminaaripäiviä

5 TULOKSET

5.1 Haastatteluaineiston pääluokat

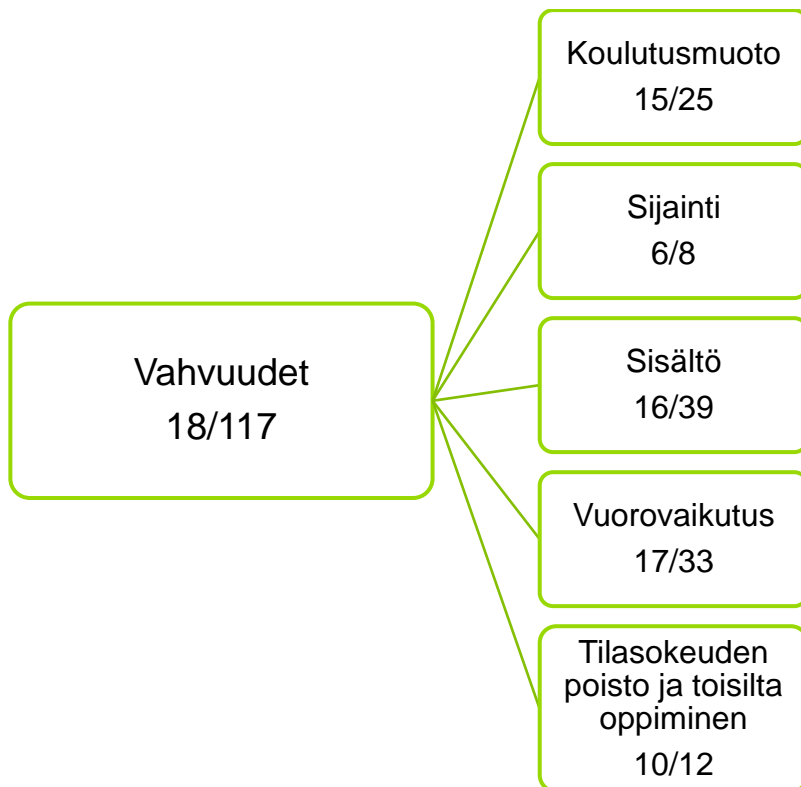
Tämän opinnäytetyön aiheena on VENE -hankkeen pienryhmätoiminnan vaikuttavuus ja hyvät toimintamallit. Jaoimme haastatteluiden teemat viideksi pääluokaksi tulosten tarkastelussa seuraavasti: vahvuudet, heikkoudet, vaikutus tilalle, vuorovaikutus ja verkostoituminen sekä toiveet seuraavista koulutuksista ja hankkeista (kuvio 9). Jatkoluokitus perustuu haastatteluissa esille nousseihin asioihin. Kuviossa on esitetty pääluokka ja alaluokka. Tuloksissa alaluokan alle on merkitty kuinka monessa haastattelussa luokkaan on viitattu ja kuinka monta kertaa.



KUVIO 9. VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan vaikuttavuus ja hyvät toimintamallit – haastattelutulosten luokittelu.

5.2 Vahvuudet

Yksi tämän opinnäytetyön tavoitteista oli kartoittaa pienryhmätoiminnan vahvuuksia. Haastattelun perusteella pienryhmätoiminnan vahvuudet jakoutuivat viiteen alaluokkaan: koulutusmuoto, sijainti, sisältö, vuorovaikutus sekä tilasokeuden poisto ja toisilta oppiminen (kuvio 10). Kuviossa on esitetty pääluokka ja alaluokka. Kaikkiaan vahvuuksiin viitattiin jokaisessa 18 haastattelussa ja yhteensä yksittäisiä viittauksia on 117 kappaletta.



KUVIO 10. Pienryhmätoiminnan vahvuuksien luokittelu.

Pienryhmätoiminnan yksi vahvuus on itse koulutusmuoto. Koulutusmuoto nimettiin vahvuudeksi 15 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 25 kappaletta. Sekä viljelijät että kouluttajat kokevat koulutuksen antoisaksi. Saman ryhmän usealla koulutuskerralla luodaan ryhmäpaine, jolloin viljelijät alkavat tehdä muutoksia tiloillaan. Koulutusmuodon vahvuudeksi nousi myös ohjelman joustavuus: pienellä ryhmällä kyetään käsittelemään ja paneutumaan juuri ryhmälle tärkeisiin ja kiinnostaviin aiheisiin. Noin kymmenen hengen ryhmässä koulutus on tilakohtaista ja mielipiteiden vaihdolle on aikaa, kuten eräs haastateltava tiivisti:

"No ehkä tää pienryhmätoiminta, koska siinä kumminki otetaan sillai tilakohtaisesti kiinni ja katotaan tarkasti ja tässä luennolla niin ei siellä niinku yhen tilan asioita ruveta sillai miettimään vaan pienryhmä on ihan hyvä. Siellä saa sitte kumminki rauhassa sillei et jos ois itelläki omaa mielenpäällä niin voi kysyä ja funtsia ryhmässä." (viljelijä 3)

Sijainti nostettiin vahvuudeksi, koska haastateltavat kokivat koulutukseen osallistumisen vaivattomaksi. Sijaintiin vahvuutena viitattiin kuudessa haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on kahdeksan. Sijainti nähtiin vahvuutena myös siksi, että koulutuksen takia ei tarvinnut järjestää lomittajaa tilalle. Kuitenkin välimatkaa tärkeämpänä nähtiin asenne, eikä pitkäkään välimatka ollut koulutukseen osallistumisessa ongelma. Ohjaajat näkivät sijainnin vahvuutena, koska koulutuksiin mahdollisesti liittyvät tilavierailut oli yksinkertaisempi järjestää, kun koulutus oli tuotu lähelle tiloja:

"Vahvuutena vielä se, että mennään lähelle viljelijän kotipaikkaa niin sillan me pysytytään menemään melko lähelle tiloja, että on pienet välimatkat." (ohjaaja 3)

Yhtenä vahvuutena VENE-hankkeen pienryhmätoiminnassa oli koulutuksien sisältö. Koulutuksen sisältöön vahvuutena viitattiin 16 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 39 kappaletta. Yleisen tason sijaan koulutuksessa pystyttiin käsittelemään laajasti yksittäisiä asioita ja päästiin ns. kipualueille, suoraan ongelmien ytimeen. Pienryhmätoiminnassa on ollut mahdollista käsitellä viljelijöiden toivomia aiheita ja viljelijät ovat voineet vaikuttaa itse koulutuksen sisältöön. Tilavierailuista on pidetty hyvin paljon, kuten eräs viljelijä totesi:

"Minusta kaikista parrainta on ollu ne missä on ollu tilavierailu ja sen yhteydessä on sitä toimintaa ja ne on ollu niitä parhaimpia – sen näkkee käytännössä heti mitä tehhään." (viljelijä 8)

Vuorovaikutukseen viitattiin 17 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 33 kappaletta. Keskustelu on yksi pienryhmätoiminnan vahvuuksista. Koulutuksessa on mahdollista vaihtaa mielipiteitä ja viljelijät tuovat omalla käytännön kokemuksellaan useita eri vaihtoehtoja ongelmien ratkaisuun. Usealla koulutuskerralla pienryhmästä tulee tuttu ja sen myötä viljelijät kokevat helpommiksi tarttua vaikeisiin ja epäselviin asioihin. Keskustelun myötä myös ohjaaja saa paremman käsityksen osallistujien ymmärtämisestä, jolloin hän pystyy viemään koulutusta eteenpäin oikealla vaikeustasolla.

"Nimenomaa on parempaa se, että siinä pystyy paremmin keskustelemaan niistä omista asioista ja siinä tulee sitä keskustelua." (viljelijä 12)

Tilasokeuden poisto ja toisilta oppiminen oli tärkeä vahvuus koulutuskokemuksia kysyttäessä. Tähän viitattiin kymmenessä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 12 kappaletta. Ryhmän kanssa toteutetut tilavierailut avaavat silmiä, koska eri ihmiset kiinnittävät huomiota eri asioihin. Samalle asialle löydetään useita eri toteutusvaihtoehtoja ja pystytään jakamaan sekä hyviä että huonoja käytännönkokemuksia. Seuraavat ohjaajien ja viljelijöiden kommentit kuvaavat tämän vahvuuden tärkeyttä pienryhmätoiminnassa:

"Mutta taas vastaavasti sitte ko on kymmenen silimäparia, jos mennään toisen navettaan ja havainnoiaan, niin siellä on ihan käsittämättömiä juttuja joita ite neuvojana ei kyllä, vaikka kiertää paljon navetoita, niin ei todellakaan huomaa. Ja silti sieltä voi tulla joku toinen ja se huomaa 'hei miks sulla on tuo nuin?'. " (ohjaaja 2)

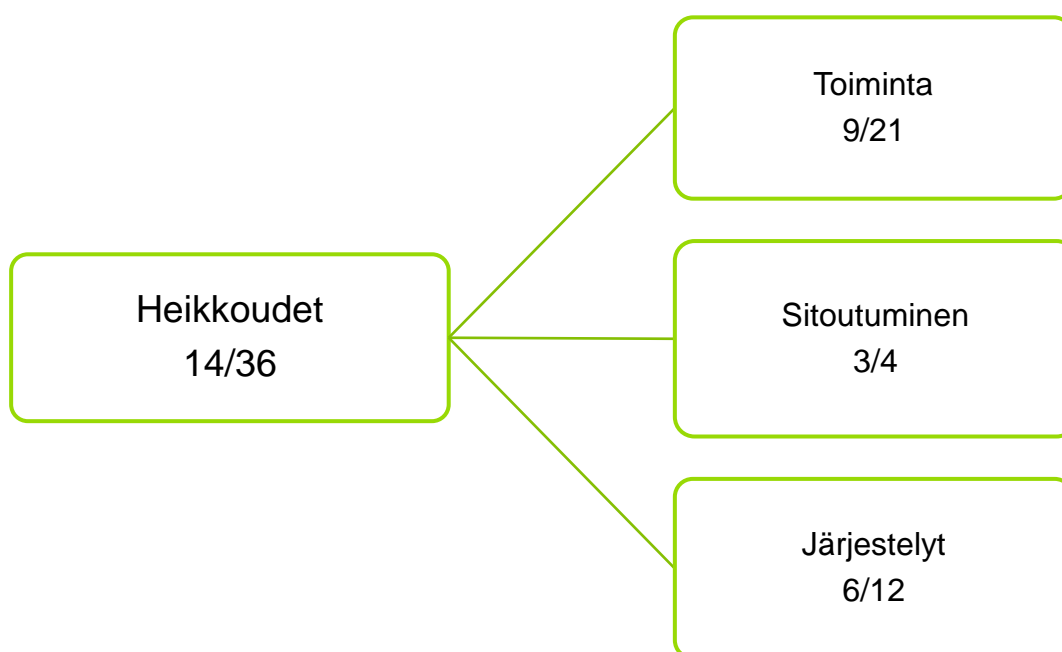
"Luennoitsijat hirviän harvoin on semmosia joilla itellä on käytännönkokemusta. Se on niinkö tuon rikkaus, että siellä sitte niinkö kaikki toi semmosia erilaisia näkemyksiä käytännössä ja miten joku asia on käytännössä mennyt ja miten se käytännössä niinkö menee." (viljelijä 6)

"Minusta se on ollut mukavaa, ku olen hirveen vähän käynyt toisten ihmisten navetoissa koskaan, niin nyt kun on päässyt käymään niin on ollut mukava nähdä miten ne toimii ja yrittää ja sitten huomaa että tällä tilalla on joku asia tosi hyvin ja joku aattelee että mikskä täällä on tällälailla että oisivat tehneet sillälailla, että tulee kaikkia tämmöstä. Minusta ne on tosia antosia ja sillain näkkee niin monelaisia mielipitteitä on isännillä ja emännillä kun vertaa eri navetoita ja porukoita." (viljelijä 10)

Kaikkiaan pienryhmätoiminnan vahvuuksiksi koettiin pienryhmätoiminnan ohjelman joustavuus, koska pystyttiin käsittelemään niitä asioita, mistä viljelijät halusivat puhua. Tilakohtaisuus ja viljelijöiden käytännönkokemus oli merkittävässä roolissa, koska sen myötä tuli useita eri vaihtoehtoja toteuttaa eri asioita käytännössä. Tilavierailut koettiin koulutuksien kaikkein parhaimmaksi osuudeksi ja muiden viljelijöiden tapaaminen sekä yhteisistä asioista keskustelu oli myös tärkeää.

5.3 Heikkoudet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää pienryhmätoiminnan hyviä toimintamalleja. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi pyysimme haastateltavia kertomaan myös pienryhmätoiminnan heikkouksista. Vastauksien perusteella jaoin heikkoudet kolmeen alaluokkaan: toiminta, sitoutuminen ja järjestelyt (kuvio 11). Kaikkiaan heikkouksiin viitattiin 14 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 36 kappaletta.



KUVIO 11. Pienryhmätoiminnan heikkouksien luokittelu.

Toimintaan heikkoutena viitattiin yhdeksässä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 21 kappaletta. Itse pienryhmätoiminnassa ei sellaisenaan nähdä heikkouksia, mutta pienryhmätoiminta koulutusmuotona mielletään helposti sisäpiirin toiminnaksi, jos uusia ei saada aktivoitua mukaan. Ohjaajan ammattitaito myös korostuu tässä koulutusmuodossa. Ryhmänvetäjän taidot korostuvat, koska ryhmän tulee tiimiytyä ja ryhmän kemiat eivät aina välttämättä kohtaa. Lisäksi haasteita asettaa mahdollisen väärän tiedon korjaaminen oikeaksi sekä ujoimpien osallistaminen keskusteluihin.

"Siinä pitää olla niinkö ite puhuu siinä pienryhmän yhteydessä, että ei siinä sillain tuota pärjää sillai ettei puhu mitään." (viljelijä 5)

Pienryhmätoimintaan sitoutuminen nimettiin heikkoudeksi kolmessa haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on neljä kappaletta. Sitoutuminen on yksi heikkous, koska pienessä ryhmässä vaihtuva ryhmäkoko aiheuttaa haasteita. Koulutuksen järjestäminen ja valmistelu on vaikeaa, jos osanottajien määrästä ei ole varmuutta. Pienryhmäkoulutukseen ei välttämättä osallistuta enää uudelleen, jos asia ei tunnu heti omalta tai koulutusmuoto koetaan liian henkilökohtaiseksi.

"Sinne ei välttämättä osallistutakkaan, jos se tuntuu että se ei ollutkaan minun asia tai on semmosia ihmisiä jotka ei välttämättä tykkää työskennellä pienessä ryhmässä että jos mennään liian lähelle asioissa niin jotkut tuntee sen ahistavaksi." (ohjaaja 3)

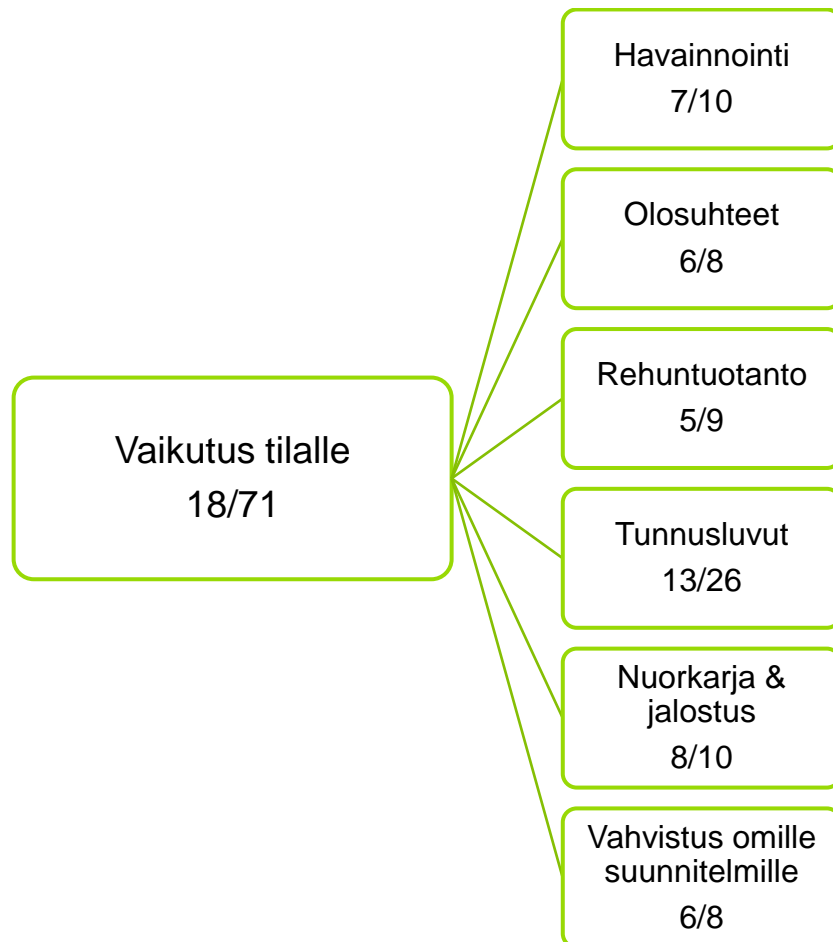
Pienryhmätoiminnan kolmas heikkous on koulutuksen järjestelyt. Järjestelyihin heikkoutena viitattiin kuudessa haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 12 kappaletta. Pienryhmäläisten mahdollinen sitoutumattomuus tekee koulutuksen valmistelusta ja järjestelyistä vaikeaa vaikka koulutuspaikka onkin helppo varata. Pienessä ryhmässä yhteisen ajan löytäminen on tärkeää ja se tuo omalta osaltaan lisähaasteita koulutuksen järjestelyihin. Järjestelyiden kannalta myös kustannustehokkuus on heikkous. Tiedon tavoittajien lukumäärä on pieni verrattuna esim. seminaaritilaisuuksiin. Samat viljelijät ja samat kouluttajat ovat helposti kaikissa koulutuksissa koulutusmuodosta riippumatta, jolloin samat asiat toistuvat.

"Tuntuu joskus, että niitä asiantuntijoita on siinä alueella olemassa 3 tai 4. Sitten niitä samoja tyyppejä pyöritetään joka koulutuksessa, että ehkä ne saman tyyppin jutut on kuullu jo niin moneen kertaan, että se ei enää niinku tai tuntuu että kertaus on hyväksi mutta ois hyvä jos niitä asiantuntijoita käytettäis vähän ehkä laajemmalla alueella." (viljelijä 11)

Sekä ohjaajien että viljelijöiden yhteinen mielipide on, että pienryhmätoiminnassa itsessään ei ole heikkouksia. Heikkoudet ovat ns. ulkopuolelta tulevia asioita kuten viljelijöiden sitoutuminen toimintaan ja yhteisen ajankohdan löytäminen. Ohjaajan ammattitaito ryhmänvetäjänä on merkittävässä roolissa, mikä asettaa lisähaasteita koulutukselle.

5.4 Vaikutus tilalle

Yksi tämän opinnäytetyön tavoitteista oli selvittää millaisia konkreettisia muutoksia VENE -hankkeen pienryhmätoiminta on tuonut tiloille. Pyysimme viljelijöitä kertomaan tiloilla tapahtuneista muutoksista aina kulloiseenkin pienryhmäpäivään liittyen. Kysyimme myös ohjaajilta millaisia muutoksia he tietävät tilojen tehneen. Vastaukset muodostivat kuusi luokkaa: havainnointi, olosuhteet, rehuntuotanto, tunnusluvut, nuorkarja & jalostus sekä vahvistus omille suunnitelmille (kuvio 12). Kaikissa 18 haastattelussa haastateltavat kertoivat tiloilla tapahtuneista muutoksista ja kaikkiaan yksittäisiä viittauksia on 71 kappaletta.



KUVIO 12. Pienryhmätoiminnan vaikutukset tilalle.

VENE-hankkeen pienryhmätöiminnan seurauksena tiloilla on alettu kiinnittää enemmän huomiota eläinten seurantaan ja havainnointiin. Konkreettisina esimerkkeinä tästä on pötsin täyteisyyden ja märehittämisen seuranta. Koulutukset ovat antaneet työkaluja syy-seuraussuhteiden tunnistamiseen. Parantuneeseen havainnointiin viitattiin seitsemässä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on kymmenen kappaletta.

"Mä ymmärsin niinkö sen merkityksen, että se (lehmä) tekkee töitä talolle, jos se mäyhää sitä suuta." (viljelijä 2)

Koulutuksen myötä tilat ovat lähteneet tekemään muutoksia olosuhteisiin. Niiden muutoksista kerrottiin kuudessa haastattelussa ja kaikkiaan yksittäisiä viittauksia on kahdeksan kappaletta. Navetoiden ilmanlaatua on parannettu useilla tiloilla vaihtamalla ikkunat kenno- tai verkkoikkunoihin ja tämä on myös parantanut viljelijöiden työolosuhteita. Lehmien olosuhteita on kohennettu myös parantamalla parsiosuhteita: niskapuomeja ja lapatukia on siirretty ja poistettu, lannanpoistoa on lisätty ja kuivikkeiden määrää on lisätty. Muutoksien seurauksia on havaittu, kuten eräs haastateltava kertoi:

"Elukan hyvinvointiin on ruvettu perehtymään, että kaikkiin näihin kuivikkeisiin että pannaan niitä reilusti ja sen sitten näkkee nuista elukan polovista ettei niistä lähe karvat." (viljelijä 9)

Nurmipäivät ovat tuoneet muutoksia tilojen rehuntuotantoon. Muutoksista kerrottiin viidessä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on yhdeksän kappaletta. Viljelijät kertoivat havahtuneensa säilörehun laadun merkitykseen ruokinnassa ja siihen, että rehun laadun parantamisella lisätään syöntiä ja vähennetään väkirehukustannuksia. Kasvinsuojeluaineet on otettu käyttöön nurmien lopetuksessa rikkakasvien torjuntakeinona ja lannoituksia, kalkituksia, ojituksia ja kasvinsuojelua on parannettu ja tarkennettu.

"Se oli erittäin hyvä se nurmipäivä, että mää tykkäsin kyllä siitä." (viljelijä 6)

Suoraan tunnusluvuissa tapahtuneita muutoksia ovat hiehojen keskipoikimaiän laskeminen, maidon solupitoisuuden laskeminen, maidon rasva- ja valkuaispitoisuuksien nouseminen ja vasikkakuolleisuuden laskeminen. Raportteja on opittu tulkitsemaan ja niitä seurataan enemmän. Usea haastateltava kuitenkin koki, että koulutuksesta oli kulunut liian lyhyt aika, jotta vaikutukset

näkyisivät vielä tunnuslukuissa. Tunnuslukuihin viitattiin 13 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 26 kappaletta.

”Siellä oppi kattomaan kausiraportista nämä tunnusluvut ja vuosiraporteista, niin siellä oli tiettyjä juttuja mitä oppi kattoon ja niistä on aika paljon apua, että ei niistä muuten oo jos niitä ei ossaa kattoo niin niistä ei oo mittää hyötyä.” (viljelijä 9)

Nuorkarjaan ja jalostukseen panostetaan pienryhmäkoulutuksen myötä enemmän. Tähän viitattiin kahdeksassa haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on kymmenen kappaletta. Vasikoiden ternimaidon saantiin ja laatuun on kiinnitetty huomiota ja vasikoiden ruokintaan on perehdytty. ”Hiehoautomaatteja” on katkaistu ja hiehojen kasvatuksen kustannuksia on alettu laskea. Alkiohuuhteluita on toteutettu ja koulutus on myös lisännyt tietoa eläinten rakennearvostelusta, kuntoluokituksesta sekä hiehojen ruokinnasta ja jalostuksesta yleensä.

”Nuorkarjaan ehkä panostetaan yhä enempi ja enempi ja niinku herätellään sitä, että se hyvä lypsylehmä lähtee jo sieltä eikä vasta siinä vaiheessa kun se (lehmä) poikii.” (viljelijä 1)

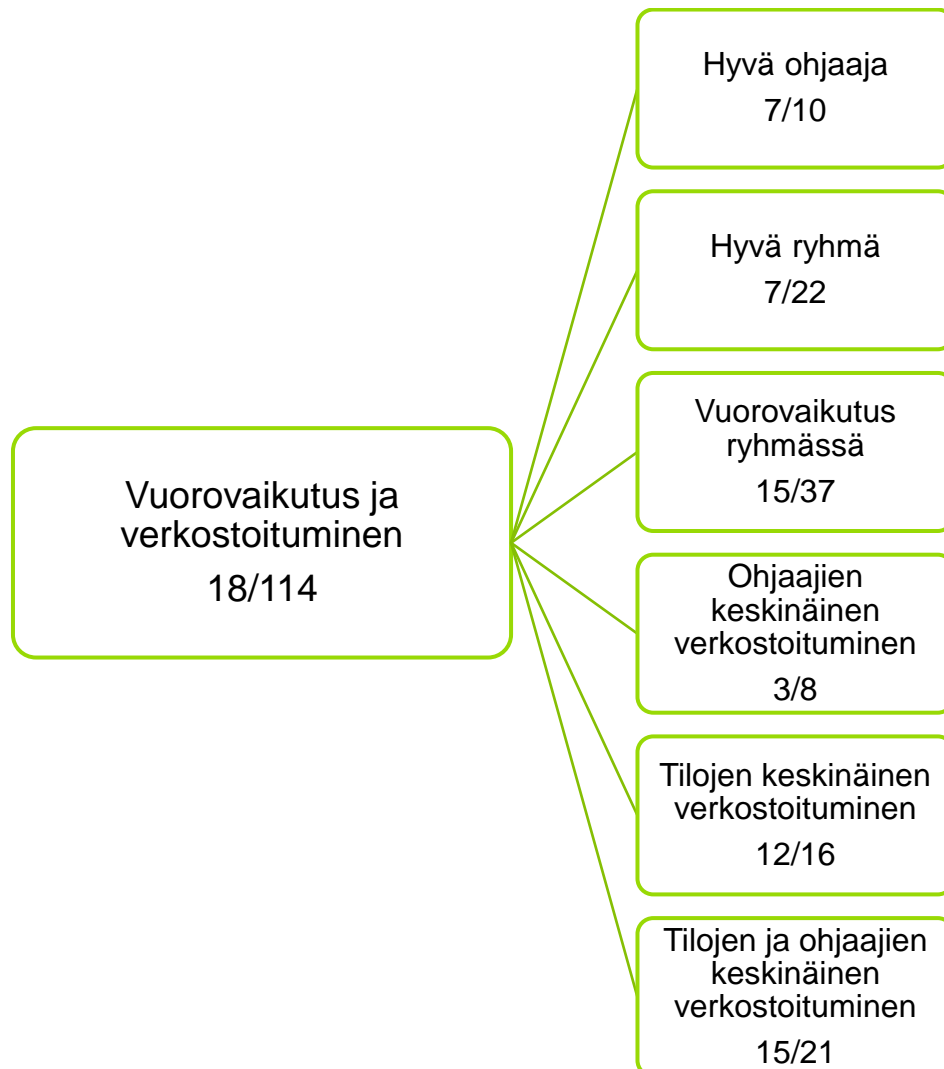
VENE-hankkeen pienryhmätoiminta on myös tuonut vahvistuksia omille suunnitelmille ja tilat ovat aktivoituneet tekemään toimenpiteitä, joita ovat suunnitelleet. Ruokinnassa jo tehdyt muutokset tai suunnitellut muutokset on koulutuksissa vahvistunut järkeviksi ja myös jalostuksen päämäärät ovat olleet samassa linjassa ohjaajien kanssa.

”Tuli paljon semmosta tota vahvistusta niille omille ajatuksille et miten asiat vois olla, mut kaikkia ei ole vielä toteutettu, mutta ne tullaan toteuttamaan osittain ainakin.” (viljelijä 11)

Tiloilla on tapahtunut pienempiä ja suurempia konkreettisia muutoksia, joihin idea on tullut joko pienryhmätoiminnasta tai koulutus on tuonut varmuuden toteuttaa suunnitellut muutokset. Pienryhmäpäivien yhteydessä tehdyt tilavierailut ovat antaneet konkreettista vertailutietoa omaan toimintaan ja koulutuksen seurauksena tiloilla tarkkaillaan ja tulkitaan eläinten käytöstä eri tavalla kuin ennen koulutusta.

5.5 Vuorovaikutus ja verkostoituminen

Tässä opinnäytetyössä selvitimme myös vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa tapahtuneita muutoksia VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan seurauksena. Vuorovaikutus ja verkostoituminen luokiteltiin kuuteen alaluokkaan: hyvä ohjaaja, hyvä ryhmä, vuorovaikutus ryhmässä, ohjaajien keskinäinen verkostoituminen, tilojen keskinäinen verkostoituminen sekä tilojen ja ohjaajien keskinäinen verkostoituminen (kuvio 13). Vuorovaikutukseen ja verkostoitumiseen viitattiin kaikissa 18 haastattelussa ja yhteensä yksittäisiä viittauksia on 114 kappaletta.



KUVIO 13. VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen luokittelu.

Kysyimme haastattelussa viljelijöiltä millainen on heidän mielestään hyvä ohjaaja ja pyysimme ohjaajia pohtimaan omaa rooliaan pienryhmäkouluttajana. Viljelijöille oli tärkeää, että ohjaaja arvostaa ja huomioi koulutettavien ammattitaidon ja kokemuksen. Asiantunteva ohjaaja myös kertoo asiat selkeästi ja yhdistää teorian käytäntöön. Ohjaajan tehtävä on toisinaan rajoittaa rönstyilevää keskustelua, toisinaan tehtävänä on ylipäättään herättää keskustelua. Kouluttajan rooli on ohjaava ja vaatii ammattitaitoa saada ryhmä toimimaan pienryhmänä eikä päätyä vain kouluttajan monologiin. Tähän aiheeseen viitattiin seitsemässä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on kymmenen kappaletta.

"Positiivinen, semmonen että osaa puhua niinku ihmisille, että se ei oo mikkään robotti. Puhuu ihmisten kielellä ihmisille asiaa ja semmonen jolla on itellä niinku käyttönön kokemusta." (viljelijä 3)

Hyvään ryhmään viitattiin seitsemässä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 22 kappaletta. Sopiva ryhmäkoko on 7-8 henkilöä, enimmillään 10 henkilöä. Hyvässä ryhmässä on sopivasti erilaisia ihmisiä: Nuorempia ja vanhempia, kokeneempia ja vähemmän kokeneita. Ihanteellisessa tilanteessa pienryhmä on osallistuva, motivoitunut ja tiimiytynyt. Tietotasoeroilla ei ole suurta merkitystä, tärkeämpää on samanlainen tilatyyppe kuten eräs haastateltava tiivistää:

"Et mä en koe et se ei ehkä oo se tietotaso et enemmän se et kun ne on suunnilleen samanlaiselta tilalta niin silloin se keskustelu sujuu. Silloin ei haittaa se et toinen ei tajuu ko silloin voi sanoo et jos se on hyvä, tiivis, tiimiytyny niin se sanoo, että 'tiäkkö, minä en tajua tosta mittään 'ja sitten ne muut 'että kuule'." (ohjaaja 5)

Vuorovaikutus ryhmän sisällä koettiin positiiviseksi ja antoisaksi. Viljelijät saivat toisiltaan vertaistukea ja koulutettavat asiat otetaan vakavammin, kun niitä käsitellään ns. vertaistasolla. Pienryhmätoiminnassa oppiminen tapahtuu usealla tasolla: viljelijät oppivat sekä toisiltaan että ohjaajilta ja ohjaajat oppivat viljelijöiltä. Pienryhmässä kouluttaja tulee lähemmäs viljelijää ja hänet koetaan enemmän ihmisenä. Muiden viljelijöiden tapaaminen on tärkeää vaihtelua arkeen ja motivoi jaksamaan omalla tilalla. Vuorovaikutukseen ryhmässä viitattiin 15 haastattelussa ja yhteensä yksittäisiä viittauksia on 37 kappaletta.

"Isäntä ei kulukenu missään näisä pienryhmisä mukana, mutta sitten kun tuli meile tää lehmähavaintoja niin sen jälkehen se rupes kulukehen siellä mukana. Se sano, että 'näähän on tosi mukavia' ja sitte se ootti oikeen, että millon se seuraava (koulutus) on." (viljelijä 10)

"Toisaalta se on tehny hyvää vaihtelua, ettei ihan niissä omissa jutuissa pelkästään aamusta iltaan ja vuositolkulla, että se joku päivä niin ku katkaisee sen navettahomman pois ja näet ja kuulet toisten asioita mitä keskustellaan, miten muilla mennee." (viljelijä 2)

"Ihan avoimesti puhuttu ja hirviä mukavaa on ollu ko ei hirviästi oo ollu noita viljelijätuttujakaan ko vielä niin nuoria ja vasta-alkajia, niin kuitenkin se oli tosi tosi kiva sillon alkuun päästä semmoseen porukkaan että pysty niinkö jakkaan ajatuksia." (viljelijä 4)

Ohjaajien keskinäisen verkostoitumisen osalta lopputulos oli, että yhteydenpito on lisääntynyt jonkin verran, mutta pääsääntöisesti pienryhmätoiminta on toiminut ylläpitävänä osana jo olemassa oleville verkostoille. Ohjaajien keskinäiseen verkostoitumiseen viitattiin kolmessa haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on kahdeksan kappaletta.

"Ei ehkä tuo verkostoituminen oo hirviän paljon lissäytynt, koska mulla on aika hyvä verkosto näitten alueen toimijojen kautta, mutta ehkä sitten näijen osallistujien kautta niin niitten kanssa on sitten ehkä ollu enempi tekemisissä kun sitä on sitä asiaa käyty." (ohjaaja 4)

Pienryhmätoiminnassa tilojen keskinäisessä verkostoitumisessa on tapahtunut muutoksia, vaikka osalle muut viljelijät olivat jo ennestään tuttuja. Tilojen keskinäiseen verkostoitumiseen viitattiin 12 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 16 kappaletta. VENE-hankkeen myötä on syntynyt ystävyyssuhteita ja kynnys soittaa tai lähestyä muita muissa tilaisuuksissa on madaltunut.

"Yksi kerta tuli yks VENE-hankkeen pienryhmässä ollu pariskunta meile kahaville ku ne soitti ja tuli sitten pyörähtään ja ihan mukavaa oli kun sitä loppupeleissä täälä on näitten touhujen kanssa meleko yksin ja sitä ei arvaakaan kuinka lähellä on muita viljelijöitä joitten kanssa voi pitää yhteyttä ja kylästellä." (viljelijä 9)

Tilojen ja ohjaajien väliseen verkostoitumiseen viitattiin 15 haastattelussa ja kaikkiaan yksittäisiä viittauksia on 21 kappaletta. Tilojen ja ohjaajien välisessä verkostoitumisessa on tapahtunut muutoksia kumpaankin suuntaan. Pienryhmätoiminta on parantanut asiakaskontakteja ja lisännyt vuorovaikutusta ohjaajilta tiloihin päin: ohjaajat osaavat paremmin keskittyä myös perinteisellä

neuvontakäynnillä kuuntelemaan asiakkaan ajatuksia ja mielipiteitä. Pienryhmätoiminta on madaltanut kynnystä ottaa yhteyttä neuvojiin, sillä viljelijät ylipäänsä tietävät keneen olla kontaktissa erilaisten ongelmien osalta. Toisaalta samat ihmiset, niin ohjaajat kuin viljelijät, ovat monesti samoissa koulutuksissa, joten ei voida sanoa keskinäisessä verkostoitumisessa tapahtuneiden muutoksien johtuvan suoraan VENE- hankkeen pienryhmätoiminnasta.

”Ainahan se ku on mukana nuissa ja sitten niin että luennoitsija on siellä niin ainahan se madaltaa kynnystä ku tulee ongelma niin ottaa yhteyttä johonki ihmiseen.” (viljelijä 6)

Pienryhmätoiminnassa kouluttajan rooli on ohjaava. Sopiva ryhmä koko on 7-8 henkilöä ja ryhmän toimivuuden kannalta merkittävintä on samanlainen tilatyyppejä. Kaikki oppivat kaikilta ja muiden viljelijöiden tapaaminen ja kokemusten vertailu on tärkeää. Pienryhmätoiminta on joidenkin kohdalla lisännyt yhteydenpitoa ohjaajien kesken, mutta pääsääntöisesti pienryhmätoiminta on toiminut ylläpitävänä osana jo olemassa oleville verkostoille. Viljelijöiden välillä on syntynyt ystävyyssuhteita ja kynnys ottaa yhteyttä neuvojiin on madaltunut.

5.6 Toiveet seuraavista koulutuksista ja hankkeista

Lopuksi kysyimme haastattelussa yleisiä toiveita seuraavien koulutuksien sisällöstä niin viljelijöille kuin kouluttajille. Kysyimme myös mielipiteitä tiedotuksesta ja koulutusmuodosta (kuva 14). Seuraaviin koulutuksiin ja hankkeisiin viitattiin kaikissa 18 haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 74 kappaletta.



KUVIO 14. Toiveet seuraavien koulutuksien ja hankkeiden sisällöstä, koulutusmuodosta ja tiedotuksesta.

Tiedotukseen viitattiin kymmenessä haastattelussa ja yksittäisiä viittauksia on 18 kappaletta. Viljelijät saivat VENE- hankkeesta tiedon yleisimmin sähköpostista, tonkkapostista, lehtimainoksista tai henkilökohtaisesti kutsuttuna joko puhelimitse tai kirjeitse. Yksi yksittäinen ilmoitus ei riittänyt mukaan lähtemiseen vaan tiedon täytyi tulla useammasta lähteestä. Kaikkein tehokkain markkinointitapa on viedä tieto viljelijöiden kautta viljelijältä toiselle.

"On se tietenkin totuus niinkö tuota että itekki pitäis aktivoitua siinä niinkö houkuttelleenki. Ku se monesti on että ko ne yhesti käypi niin sitte sen jälkeäen melekein aina." (viljelijä 5)

"Kyllä se on sähköposti ja tonkkaposti ja varmaan nämä maaviestit ja muut, niin se välityskanava mistä se tulee se tieto." (viljelijä 7)

Koulutusmuotoon viitattiin 12 haastattelussa ja kaikkiaan viittauksia on 17 kappaletta. Koulutusmuodosta kysyttäessä luentoja ja seminaareja pidettiin edelleen tärkeinä koulutusmuotoina, mutta tarve järjestää suuria koulutuksia vähenee muutamaan kertaan vuodessa. Pienryhmätoiminnan uskotaan ja toivotaan olevan tulevaisuuden pääkoulutusmuoto.

”Pienryhmäkoulutusta ja sanotaanko, että tulevina aikoina kyllä tällainen täsmäkoulutus on sellanen sana jolla mennään eteenpäin. Sanotaanko että robottitiloille on omaa koulutusta, lypsyasematiloille omaa koulutusta ja sit varmaan parsinavetat omanaan.” (ohjaaja 3)

Ohjaajien koulutukseen viitattiin viidessä haastattelussa ja kaikkiaan yksittäisiä viittauksia on 13 kappaletta. Ohjaajat toivoivat saavansa koulutusta pienryhmän ohjaamiseen. Koulutuksen sisältöjä voisi olla esimerkiksi ryhmädynamiikka, koulutustekniikat, lähiopetuksen hyvät metodit ja erilaisia tapoja lähestyä ihmisiä. Esiintymiskoulutusta toivottiin myös sekä koulutusta vuorovaikutustaitojen kehittämiseen.

”Miten sitä pienryhmää, miten se ammattiasia kerrotaan niille niin että se menee niitten osallistujien päähän ja miten sitä ryhmää johdatellaan niinku siihen keskusteluun ja saadaan niitä ajatuksia oikeesti vaihdettua.” (ohjaaja 6)

Viljelijöiden koulutukseen viitattiin kahdeksassa haastattelussa ja kaikkiaan yksittäisiä viittauksia on 26 kappaletta. Viljelijöiden toiveena oli pienryhmäkoulutus ja teemojen kirjo osoittautui laajaksi:

- Lypsylehmän ruokinta
- Maidontuotannon kustannukset
- Vasikat, nuorkarja ja jalostus
- Säilörehun laatutekijät
- Rakentaminen
- Utareterveys ja maidon laatu
- Peltopuolen ja ruokinnan yhteensovittaminen
- Karjasilmän kehittäminen
- Eläinten ja tuottajien hyvinvointi
- Johtamisen ja johtajuuden kehittäminen
- Tilojen välinen yhteistyö, työvoima, rehuketjut
- Analyysien ja raporttien lukutaito

Eräs ohjaaja tiivistä viljelijöiden viestin seuraavasti:

"Et pienryhmissä on huono käsitellä mitään maailmankaikkeuden universumia, jos se on niinkö liian isoa, et sen pitää mennä detaljeihin ja yksityiskohtiin ja rääpiä ne ihan sinne tekemisen tasolle ja ihan pieniks palasiksi ja sitä voi tehdä ihan mistä vaan ja niitä aiheita on niiin paljon."
(ohjaaja 5)

Nykyiset tiedotuskanavat tavoittavat viljelijät hyvin, mutta kaikkein tehokkain tiedottaminen tapahtuu viljelijältä toiselle. Jatkossa sekä ohjaajat toivovat järjestettävän pienryhmäkoulutusta. Ohjaajat tarvitsevat koulutusta pienryhmän ohjaamiseen ja viljelijät toivovat koulutusta edelleen perusasioista kunhan koulutusmuoto on pienryhmä.

6 TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Tulosten yhteenveto

Tarkasteltavien ryhmien osalta hankkeen pienryhmäkoulutus ja toimintamalli on koettu onnistuneeksi niin viljelijöiden kuin ohjaajien osalta. Hanke on saanut aikaan pieniä muutoksia tiloilla, mikä ilmenee lisääntyneenä viljelijöiden oman työn kriittisenä tarkasteluna. Sen seurauksena tiloilla on tapahtunut pieniä parannuksia niin eläinten hyvinvoinnissa kuin hoitajien työssä ja tilan kannattavuudessa. Tarkasteltu ajanjakso on kohtalaisen lyhyt, joten pitkän aikavälin vaikutusta ei voida arvioida.

Haastatteluista voidaan päätellä pienryhmäkoulutuksen hyviä toimintamalleja. Usean kerran viljelijälähtöinen koulutus on ollut merkittävä vahvuus verrattuna muihin koulutusmuotoihin (luennot, seminaarit). Usealla koulutuskerralla syntyy ryhmäpaine ja vertaistuki, jotka edesauttavat viljelijöitä tekemään muutoksia omissa toimintatavoissa. Tämä koulutusmuoto on helppo tuoda lähelle viljelijää, jolloin myös tilavierailujen järjestäminen on mahdollista. Pienellä ryhmällä voidaan mennä navettaan yhdessä ja nähdään useita erilaisia tapoja toteuttaa asiat käytännössä.

Heikkouksissa hyvien toimintamallien osalta korostuu koulutukseen sitoutumisen tärkeys. Ryhmän tulee toimia ensimmäisestä kerrasta lähtien hyvin, jotta viljelijät kokevat koulutuksen omakseen. Tässä korostuu pienryhmän kouluttajan ryhmän ohjaamisen taidot.

Syy-seuraussuhteita havainnollistetaan tilavierailuilla ja viljelijöiden omilla kokemuksilla. Haastatteluista tuli esille, että monet asiat osattiin ja tiedettiin teoriassa, mutta käytännön hyötyä ei ollut ymmärretty aikaisemmin.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen korostavat ohjaajan roolin tärkeyttä. Ohjaajalta vaaditaan oman ammattialan osaamisen lisäksi myös ryhmänjohtamistaitoja. Sopiva ryhmä koko on enintään kymmenen henkilöä. Pienryhmässä viljelijät ja ohjaajat tulevat tutuiksi keskenään, jolloin yhteydenotto myöhemmin on helpompaa.

Tällä hetkellä käytössä olevat markkinointikanavat ovat toimivia ja tavoittavat viljelijät. Yksi yksittäinen viesti ei riitä koulutukseen lähtemiseen ja kaikkein tehokkain markkinointikanava on viljelijät itse. Sekä viljelijät että ohjaajat toivoivat myös jatkossa pienryhmäkoulutusta. Ohjaajat

tarvitsevat koulutusta pienryhmän ohjaamiseen ja viljelijät haluavat koulutusta aivan maitotilan perusasioista.

Eräs viljelijä tiivistää koulutuksen tärkeyden näihin sanoihin:

”Ainahan tuommoseen ku lähtee niin kyllähän se vaikialta tuntuu ja että voisko tuolta jäähä pois mutta sitten kun sinne lähtee niin tulee semmonen tunne että kyllä tää oli just mulle että ainahan se on ettei malttaisi lähtiä kun on hommat tekemättä mutta kun sinne lähtee niin tuntuu että oli tämä mulle tarkotettu juttu.” (viljelijä 9)

6.2 Johtopäätökset

Vaikka tuloksia ei voida yleistää viljelijäkoulutuksen pienryhmätoiminnan hyviksi toimintamalleiksi eikä vaikutuksiksi tiloille, antavat tulokset suuntaviivoja ja pohjaa tulevien pienryhmämuotoisten koulutusten järjestämiseen. Tulokset kertovat mitä valitut aktiiviset pienryhmätoimintaan osallistuneet osapuolet pitävät tärkeänä.

Pienryhmätoiminnan toimintamallissa tärkeänä pidettiin viljelijälähtöistä koulutusta, joka järjestetään lähellä viljelijää ja viljelijän valitsemista aiheista. Pienryhmässä on tärkeää tarkastella yksittäisiä ongelmakohtia syvällisesti koko osallistujajoukon voimin. Toiminnassa olennaista on syy-seuraussuhteen havainnollistaminen ja konkreettiset esimerkit muutoksien vaikutuksesta tilan toimintaan. Pienryhmän toimintamallissa hyvä toisilta oppimisen keino on tilavierailut, jotka konkretisoivat koulutusta entisestään.

Toimintamallissa tärkeää on ammattitaitoinen ryhmänvetäjä, joka osaa antaa tilaa kaikille ryhmän jäsenille. Lisäksi ohjaajalla tulee olla vankka tietämys omasta aihealueestaan, jotta harhakäsityksiä ei pääse syntyään. Pienryhmät mielletään herkästi sisäpiirin toiminnaksi, sillä ryhmän tulee sitoutua toimintaan alusta asti ja ryhmäpaineen aikaan saaminen edellyttää aktiivista osallistumista ryhmän toimintaan. Eri kouluttajien eri asioiden ja näkökulmien painottaminen edesauttaa keskeisen sisällön ymmärtämistä. Ohjaajat tarvitsevat kuitenkin koulutusta pienryhmätoiminnan ohjaamisesta.

Pienryhmän toiminnan kannalta sopiva ryhmäkoko on maksimissaan 10 henkilöä. Tällöin tilalliset saavat toisiltaan vertaistukea ja oppimistilanteissa muodostuu aitoa vuorovaikutusta. Viljelijät toivovat tulevaisuudessa koulutusta maitotilan perusasioista, mutta koulutusmuodon toivotaan

olevan pienryhmäkoulutus. Tiedottamisessa pienryhmään osallistuneiden viljelijöiden suositusta pidetään parhaana markkinointikeinona.

Pienryhmätoiminnan vaikutusta tilatasolla on vaikea arvioida. Pienryhmätoiminnan sitoutumisen vuoksi ryhmäpaine ”pakottaa” tekemään muutoksia tilan toiminnassa. Yksittäisille ongelmakohtille löytyy toimintamallin myötä useita ratkaisuvaihtoehtoja ja tutussa ryhmässä uskalletaan tarttua vaikeisiin asioihin. Tilavierailuilla nähdään monta tapaa tehdä samat asiat käytännössä, mikä parantaa syy-seuraussuhteen ymmärtämistä. Tilalliset ymmärtävät paremmin, miksi havainnointia kannattaa tehdä ja mihin ylipäättään kannattaa kiinnittää huomio.

Ryhmästä tullutta tietoa pidetään myös uskottavampana tietona ja tilavierailut lisäävät oman toiminnan kriittistä tarkastelua. Ryhmään sitoutumista parantaa koulutuksen kokeminen omaksi ja sitoutunut ryhmä motivoi viljelijöitä osallistumaan koulutuksiin. Pienryhmämuotoinen koulutus on parantanut niin viljelijöiden kuin ohjaajien verkostoitumista. Koulutus on antanut viljelijöille ”sen viimeisen sysäyksen” lähteä tekemään muutoksia omassa toiminnassa.

7 POHDINTA

7.1 Tulevat hankkeet

Pienryhmätoiminta on melko uusi koulutusmuoto Suomessa vaikka yksittäisiä pienryhmäpäiviä on järjestetty jo vuosien ajan (esim. Laatuportaat-hanke 2001–2004). Varsinainen pienryhmätoiminta, jossa sama ryhmä kokoontuu useamman kerran pitemmällä aikavälillä, on nyt tullut viljelijöiden koulutustarjontaan. Tällä hetkellä on menossa useita eri hankkeita, joissa tarjotaan pienryhmätoimintaa yhtenä koulutusmuotona. Tällaisia hankkeita ovat mm. Maitotaito – Maitoa Taidolla Itä-Suomessa! – hanke ja Menestyvä Maatila Koulutus- ja Tiedonvälityshanke. (ProAgria 2013a, hakupäivä 22.9.2013; ProAgria 2013b, hakupäivä 22.9.2013; Hypén 2005, hakupäivä 22.9.2013.)

VENE-hankkeessa opittiin, että ilman seminaareja ja luentoja pienryhmätoiminnan aloittaminen olisi ollut lähes mahdotonta. Luentoja ja seminaarien yhteydessä voitiin markkinoida pienryhmää ja kertoa niin sisällöistä kuin itse toimintatavasta. Hanke on tehnyt tunnetuksi pienryhmätoimintaa Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan alueella ja positiiviset kokemukset edesauttavat jatkossa eri tahojen puolesta järjestettävien pienryhmien muodostamisessa. Pienryhmätoiminta on kuitenkin niin uusi koulutusmuoto Suomessa, että oletettavasti luennot ja seminaarit ovat merkittävässä roolissa uusien pienryhmien kokoamisessa myös jatkossa.

VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan yhtenä heikkoutena oli toimintaan sitoutuminen. Pienryhmiä järjestettiin alueille ilmoittautumisten perusteilla, jolloin koulutuksesta kiinnostuneet viljelijät saattoivat olla hyvinkin pitkien välimatkojen päässä toisistaan. Varsinainen koulutuspaikka valittiin lopulta mahdollisimman keskeiseltä paikalta ilmoittautujiin nähden. Sitoutumista koulutukseen voisi edesauttaa, jos paikka ja aika olisi etukäteen määritelty. Tällöin viljelijälle olisi tiedossa jo ilmoittautumisvaiheessa onko koulutus lähellä vai kaukana. Toisaalta pienryhmän toimivuus ja uusien verkostojen luomisen kannalta jo valmiiksi toisilleen tutut viljelijät eivät ole kaikkein paras yhdistelmä. Toimintaan sitouttamisen välineenä voisi myös olla selkeiden, tilakohtaisten tavoitteiden asettaminen, joihin osallistuja voisi pyrkiä koulutuksen aikana.

Maatalouden raju rakennemuutos ja EU:n yhteinen maatalouspolitiikka ovat tuoneet lisävaatimuksia ja paljon uusia haasteita viljelijöiden arkeen. Maatilojen kilpailukyvyn

parantaminen on keskeisessä roolissa ja tähän pyritään vaikuttamaan kehittämällä viljelijöiden ammattitaitoa. Tulevien koulutusten osalta viljelijät toivoivat lisää koulutusta perusasioihin. Muutokset tapahtuvat tiloilla hitaasti ja yksittäinen parannus näkyy viiveellä tilan tuloksissa. Ei myöskään koskaan tiedetä, mitä yhden asian parantamisesta seuraa ja uusien kehityskohteiden näkeminen omalla tilalla on todettu haastavaksi. Tähän asiaan perusasioiden koulutus tuo ratkaisun ja on siksi tärkeässä roolissa myös jatkossa uusia hankkeita ajatellessa.

Tilamäärä vähenee edelleen ja tämä korostaa verkostoitumisen tärkeyttä. Muiden viljelijöiden tapaaminen on tämän opinnäytetyön haastatteluidenkin perusteella koettu tärkeäksi asiaksi oman jaksamisen kannalta maatilan arjessa. Pienryhmätoiminnassa voi syntyä uusia ystävyyssuhteita ja voidaan luoda ammatillista tukiverkostoa.

Perusasioiden koulutuksen heijastusvaikutukset, kuten eläinaineksen parantaminen sukupuolilajitellun ja liharotuisten eläinten sperman käytön avulla, parantavat sekä lypsylehmien maidontuotanto-ominaisuuksia että lihantuotantoeläinten kasvuominaisuuksia. Eri tuotantomuotojen ja toimialojen yhteydet toisiinsa tulisi ottaa monipuolisemmin huomioon maaseudun rakennemuutoksen jatkuessa.

Tilakoon kasvu korostaa tulevaisuudessa kokonaisuuden hallinnan tarvetta. Yrittäjiltä monesti unohtuu arjessa tilan toiminnan kehittäminen ja syy-seuraussuhteiden pohtiminen. Kasvavilla maataloilla johtamistaitoihin tulisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa. Tilan johtaminen pitäisi ymmärtää määrätietoisena toiminnan kehittämisenä, jonka avulla toimintaa pystyttäisiin selkeyttämään ja keskittämään olennaisiin asioihin.

7.2 Menetelmän tarkastelu

Tässä opinnäytetyössä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua ja aineiston analyysissä aineistolähtöistä analyysia.

Puolistrukturoitu haastattelu osoittautui toimivaksi vaihtoehdoksi, vaikka haastattelijoilla ei ollut aikaisempaa haastattelukokemusta. Haastattelun runkoon pystyttiin tukeutumaan ja tarvittaessa voitiin asettaa tarkentavia kysymyksiä ja voitiin oikaista väärin ymmärrettyjä kysymyksiä.

Haastattelu oli todennäköisesti lomakekyselyä parempi vaihtoehto myös sen vuoksi, että haastateltavia jouduttiin ohjaamaan aiheeseen ja koulutuspäivien sisältöön huolimatta siitä, että

he olivat ennakkoon saaneet tutustua materiaaliin. Tästä voidaankin päätellä, että ensimmäisistä koulutuspäivistä oli kulunut jo aikaa ja päivien ohjelmat olivat päässeet unohtumaan. Jos olisimme käyttäneet kyselylomaketta haastattelumenetelmänä, olisi vastausten määrä voinut olla todella vähäinen. Viljelijöiden oli myös vaikea mieltää hankkeessa toteutunut pitkän aikavälin pienryhmäkoulutus pienryhmäkoulutukseksi, sillä koulutusmuoto ymmärrettiin usein lyhyeksi intensiivikoulutukseksi. Myös koulutuksen ymmärtäminen kokonaisuutena oli pienryhmäläisille hankalaa, sillä päivät pidettiin sisällöltään itsenäisinä eikä koulutuksen jatkumoa täysin ymmärretty. Hankealueella on myös menossa muita hankkeita, jolloin eri hankkeiden koulutukset menivät osalla haastateltavista sekaisin.

Lisäksi haastattelussa ilmeni, että hankkeesta johtuvaa vaikuttavuutta oli vaikea mitata. Hankkeen aikana tiloilla oli tapahtunut muutoksia, joiden syitä oli kuitenkin vaikea määritellä. Tällaisen tiedon kysyminen muulla kuin puolistrukturoidulla haastattelulla olisi ollut haastavaa.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi valittiin analyysitavaksi, sillä ei ollut olemassa valmista teoriaa eikä mallia. Työssä pääpaino annettiin aineistolle, johon pohjautuneista havainnoista rakennettiin syntyneet luokat. Haastattelijoilla ei myöskään ollut ennakkokäsitystä ja oletuksia siitä, mikä aineistossa on tärkeää ja merkityksellistä, vaikka tiedettiin, että vastauksia haettiin asetettuihin kysymyksiin.

Menetelmän valinnasta ja aineiston laajuudesta johtuen johtopäätökset ovat todennäköisyyksiä eivätkä absoluuttisia. Tämä on kuitenkin laadullisessa tutkimuksessa hyvin tavallista. Tulevaisuudessa pienryhmäkoulutuksessa kannattaisi kiinnittää huomiota ryhmiin, jotka eivät ole toimineet ja selvittää niiden toimintamalleja. Hyvien ja toimimattomien ryhmien toimintamalleista voitaisiin näin tehdä laajempia johtopäätöksiä.

LÄHTEET

Euroopan komissio. 2008. Maaseudun kehittämispolitiikka 2007–2013. Hakupäivä 14.9.2013
http://ec.europa.eu/agriculture/rurdev/index_fi.htm

Euroopan unioni. 2013a. EU aiheittain. Hakupäivä 23.8.2013 http://europa.eu/pol/agr/index_fi.htm

Euroopan unioni. 2013b. Yleiset puitteet. Hakupäivä 26.8.2013
http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/index_fi.htm

Hankesuunnitelma. 2012. VENE Verkostot Nautakarjatalouden Edistäjinä
Koulutushankekokonaisuus. Julkaisematon hankesuunnitelma.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino, 43–48.

Hypén, S., 2005. LAATUPORTAAT – Kotieläintuotannon kannattavuuden parantaminen ja
toimintaedellytysten kehittäminen. Hakupäivä 22.9.2013
<http://www.hankerekisteri.fi/sisalto/raportit/LAATUPORTAAT.pdf>

Jokipii, P. 2006. Maatilayrityksen kilpailukyky. Vantaa: ProAgria Maaseutukeskusten liitto

Järvi, M. 2006. Esiselvitys Pohjois-Pohjanmaan karjatalouden kilpailukyvyn lisäämiseksi.
Julkaisematon raportti.

Keski-Pohjanmaan maaseutustrategia 2007–2013. 2006. Kokkola: Keski-Pohjanmaan liitto, 22–
23

Koulutuskutsut. 2010–2013. VENE-hankkeen pienryhmäpäivien kutsut. Julkaisematon aineisto.

Laatuakatemia. 2010. Laatutyökaluja. Hakupäivä 6.9.2013
<http://www.kotiposti.net/tuurala/PDCA.htm>

Laurell. H., projektipäällikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2013. Haastattelu 12.4.2013. Tekijän hallussa. Oulu.

Laurell, H. Projektipäällikkö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Re: VENE-hankkeen toteutuneet koulutusmäärät. Sähköpostiviesti l0lasi00@students.oamk.fi 26.9.2013

Manner-Suomen kehittämisohjelma 2007–2013. 2007.
http://www.maaseutu.fi/attachments/5yZN7wKiV/Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelma_070610_FI.pdf

Maa- ja metsätalousministeriö. 2011. EU:n suorien tukien järjestelmä. Hakupäivä 27.8.2013
<http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/maatalous/tuet/merkitys/eunsuorientukienjarjestelma.html>

Maaseutuvirasto. 2013a. Tuotannonalaa koskeva yksikkövaatimus. Hakupäivä 22.9.2013
<http://www.mavi.fi/fi/index/maaseudunrahoitus/investointituet/tuotannonalaaoskevayksikkokokovaatimus.html>

Maaseutuvirasto. 2013b. Yrityksen investointituki. Hakupäivä 30.9.2013
<http://www.mavi.fi/fi/index/maaseudunrahoitus/yritystuet/investointituki.html>

Maaseutuvirasto. 2013c. Maaseudun hankkeiden rahoitus. Hakupäivä 6.10.2013
<http://www.mavi.fi/fi/index/maaseudunrahoitus/hanketuet.html>

Maaseutuvirasto. 2013d. Tuet maaseudun kehittämiseksi. Hakupäivä 6.10.2013
<http://www.mavi.fi/fi/index/maaseudunrahoitus.html>

Maaseutuvirasto. 2012. Täyttöohjeet. Hakupäivä 30.9.2013
http://epaper.edita.fi/Mavi/Tayttoohje_suomi/

Maaviesti. 2013. Karjat kasvavat yli kahden lehmän tahtia. Hakupäivä 30.9.2013
<http://www.proagriaoulu.fi/files/maaviesti/2013-3.pdf>

Matilda maataloustilastot. 2013a. Maatilojen rakenne. Hakupäivä 30.8.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/maatilojen-rakenne>

Matilda maataloustilastot. 2013b. Maatilojen rakenne – tilasto: Maatiloja 59 042. Hakupäivä 30.8.2013
http://www.maataloustilastot.fi/maatilojen-rakenne-tilasto-maatiloja-59-042_fi

Matilda maataloustilastot. 2013c. Käytössä oleva maatalousmaa. Hakupäivä 30.8.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/kaytossa-oleva-maatalousmaa>

Matilda maataloustilastot. 2013d. Alueittainen maidontuotanto. Hakupäivä 2.9.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/alueittainen-maidontuotanto>

Matilda maataloustilastot 2013e. Maidontuotanto vuosittain 1980–2012. Hakupäivä 2.9.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/maito-ja-maitotuotetilasto>

Matilda maataloustilastot. 2013f. Alueittainen maidontuotanto 2012/2013. Hakupäivä 30.8.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/alueittainen-maidontuotanto>

Matilda maataloustilastot. 2013g. Maidontuotanto kunnittain kiintiökaudella 2012/13. Hakupäivä 30.8.2013
http://www.maataloustilastot.fi/alueittainen-maidontuotanto-20122013_fi

Matilda maataloustilastot. 2012. Lypsylehmien ja emolehmien lukumäärät karjakoon mukaan 1.5.2012. Hakupäivä 17.9.2013
<http://www.maataloustilastot.fi/node/2705>

Menetelmäviidakon raivaajat. 2011. Teoksessa A. Puusa, & P. Juuti (toim.). Vantaa: Hansaprint

Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseutuohjelma 2007–2013. 2006. Oulu: TE-keskus.

Pohjois-Suomen EAKR-toimenpideohjelma 2007–2013. 2007. Helsinki: Edita Prima Oy

ProAgria Häme. 2012. Maatilan kilpailukykykriteerit. Hakupäivä 14.9.2013
https://portal.mtt.fi/portal/page/portal/proagria_hame/Palvelut/Kilpailukyky/Maatilan_kilpailukykykriteerit

ProAgria Oulu. Toiminnanarviointi -esite. Hakupäivä 14.9.2013

http://www.proagriaoulu.fi/files/pdf/toiminnanarviointi_a5.pdf

ProAgria. 2013a. Menestyvä Maatila Koulutus- ja Tiedonvälityshanke. Hakupäivä 22.9.2013

<http://www.proagria.fi/hankkeet/menestyva-maatila-koulutus-ja-tiedonvalityshanke-1454>

ProAgria. 2013b. Maitotaito – Maitoa Taidolla Itä-Suomessa!. Hakupäivä 22.9.2013

<http://www.proagria.fi/hankkeet/maitotaito-maitoa-taidolla-ita-suomessa-266>

Rautio, H. Yritystutkija, Pohjanmaan ELY-keskus. Re: Maatalouden investoinnit. Sähköpostiviesti l0vema00@students.oamk.fi, 10.9.2013.

Suomen maaseututyypit 2006. 2006. Teoksessa P. Malinen, L. Kytölä, H. Keränen & R. Keränen

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus- ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2011. Toimintalinjat. Hakupäivä 14.9.2013

http://www.rakennerahastot.fi/rakennerahastot/fi/02_eu_rr_ohjelmat/02_esr/01_toimintalinjat/index.jsp

Valio. 2013. Maitotilan laatuportaati. Hakupäivä 14.9.2013

http://ammattilaiset.valio.fi/portal/page/portal/valioyritys_valio/yritystieto/maidontuotanto/maitotilan_laatuportaati01082006122436

VENE-hanke. 2013a. Kesän opintomatka 6.-8.7.2011/ Matkaraportti. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/toolbox/fileuploads/vene_matkaraportti_opintomatka2011.pdf

VENE-hanke. 2013b. Opintomatka KoneAgriaan 20.-22.10.2010 / Matkaraportti. Hakupäivä

31.8.2013 http://www.oamk.fi/toolbox/fileuploads/opintomatka_20.22.10.2010_matkaraportti.pdf

VENE-hanke. 2012a. Umpilehmien ruokinta, Minna Norismaa 8.-9.10.2012. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/toolbox/fileuploads/umpilehmien_ruokinta.minna_norismaa_seminaari_8.9.10.2012.pdf

VENE-hanke. 2012b. Kesän 2012 – opintomatka OKRA-näyttelyyn 3.-5.7.2012. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/?kieli=fi&ak_osio=uutisjuttu&kid=61&id=25771

VENE-hanke. 2012c. Vene-hankkeen Ylivieskan rehusseminaarin materiaali. Hakupäivä 31.8.2013

<http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/>

VENE-hanke. 2012d. Vene-hankkeen tarttuvat taudit -seminaarin materiaali. Hakupäivä 31.8.2013

<http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/>

VENE-hanke. 2012e. Tapani Kivisen navettaseminaarin materiaali. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/?kieli=fi&ak_osio=uutisjuttu&kid=61&id=21669

VENE-hanke. 2012f. Jack Rodenburgin navettaseminaarin materiaali. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/?kieli=fi&ak_osio=uutisjuttu&kid=61&id=21611

VENE-hanke. 2012g. Opintomatka Hollantiin 20.–24.2.2012. Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/toolbox/fileuploads/vene_hollanti_matkaraportti2012.pdf

VENE-hanke. 2011a. Matkakertomus: VENE- ja 3M-hankkeen opintomatka syksyllä 2011.

Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/toolbox/fileuploads/vene_3m_matkakertomus_syksyn_opintomatka.pdf

VENE-hanke. 2011b. Vasikka- ja hieho-seminaari 21.9.2011 Jeanne Wormuthin luentomateriaali.

Hakupäivä 31.8.2013

http://www.oamk.fi/hankkeet/vene/koulutusmateriaalit/?kieli=fi&ak_osio=uutisjuttu&kid=61&id=17565

Vetvice. 2011a. Background. Hakupäivä 22.9.2013 <http://www.vetvice.com/background>

Vetvice. 2011b. Mission statement. Hakupäivä 22.9.2013 <http://www.vetvice.com/mission-statement>

Vetvice. 2013. Certified Cowsignal Trainers. Hakupäivä 22.9.2013 <http://www.vetvice.com/cowsignals/certified-cowsignals-trainers>

Väre, M. 2013. Suomalainen maatila. Teoksessa J. Niemi & J. Ahlsted (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2013. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 14–15.

Väre, M. 2008. Suomalainen maatila. Teoksessa J. Niemi & J. Ahlsted (toim.) Suomen maatalous ja maaseutuelinkeinot 2008. Helsinki: MTT Taloustutkimus, 16–17.

Ylilauri, T. Asiantuntija maatalouden rahoitus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Re: Maatalouden investoinnit. Sähköpostiviesti l0vema00@studenst.oamk.fi, 9.9.2013.

LIITTEET

Sähköpostiviestin saate LIITE 1

Viljelijähaastattelulomake LIITE 2

Kouluttajahaastattelulomake LIITE 3

Tiivistelmä koulutuspäivien sisällöistä LIITE 4

Esimerkki viljelijöille lähetetystä sähköpostista. Liitteenä haastattelukysymykset ja päivät joihin ko. viljelijä on osallistunut.

Hei!

Soitin torstaina ja sovimme haastattelun ti 2.4 klo. 10.00 koskien VENE-hankkeen pienryhmätoimintaa. Teen opinnäytetyötä yhdessä Matilda Veijolan kanssa ja tavoitteenamme on selvittää VENE-hankkeen pienryhmätoiminnan tuomat konkreettiset hyödyt tiloille sekä selvittää tämän koulutusmuodon hyviä toimintamalleja.

Liitteenä ovat koulutuspäivien ohjelmat sekä haastattelukysymykset.

Kiitos osallistumisesta!

Terveisin
Sallamaria Lampela
Oulun seudun ammattikorkeakoulu
p. 044 xxx xxxx



Haastattelulomake

- Taustatiedot haastateltavasta ja yrityksestä

- Pienryhmätoiminnan vahvuudet ja heikkoudet

- Pienryhmätoiminnan vaikutukset yrityksessä

- Onko tilan toiminnassa ja olosuhteissa tapahtunut muutoksia?
- Onko havaittu muutoksia tilan tunnusluvuissa?

- Verkostoituminen ja viestintä

- Miten koit vuorovaikutuksen pienryhmässä?
- Muuttuiko yhteydenpito muihin viljelijöihin ja kouluttajiin VENE-hankkeen myötä?
- Osallistuisitko vastaavaan hankkeeseen uudelleen?
- Millaista koulutusta toivoisit jatkossa?
- Kuinka tällaisesta hankkeesta tulisi tiedottaa?
- Miten saadaa uusia osallistujia mukaan koulutuksiin?



Haastattelulomake

- Taustatiedot haastateltavasta

- Pienryhmätoiminnan vahvuudet ja heikkoudet

- Pienryhmätoiminnan vaikutus omaan toimintaan

- Verkostoituminen ja viestintä

- Miten koit vuorovaikutuksen pienryhmässä?
- Muuttuiko yhteydenpito muihin viljelijöihin ja kouluttajiin VENE-hankkeen myötä?
- Osallistuisitko vastaavaan hankkeeseen uudelleen?
- Millaista koulutusta toivoisit jatkossa?
- Kuinka tällaisesta hankkeesta tulisi tiedottaa?
- Miten saadaa uusia osallistujia mukaan koulutuksiin?

Ryhmä A

1 Hyvä alku lehmäksi - vasikoiden hyvinvoinnin edistäminen, joulukuu 2010

- Ryhmäläisten esittäytyminen ja tavoitteet pienryhmätoiminnalta. Vasikan hyvä hoito, alustus ja keskustelu. Tutustuminen vasikkatiloihin ja hoidon järjestelyihin navetassa

2 Nuorkarjan havainnointi navetassa – päivä, tammikuu 2011

- Vasikoiden ja hiehojen käyttäytymisen ja hyvinvoinnin perusteet – teoria ja käytännön harjoitus navetassa

3 Jalostus – päivä, helmikuu 2011

- Tilatason jalostus – rakennearvostelun merkitys tilatasolla. Rakennearvosteluharjoitus – toimivan lehmän rakenne ja mihin rakenteessa pitää kiinnittää huomiota?

4 Terveysthuolto – päivä, maaliskuu 2011

- Terveysthuollon eri osa-alueet. Osallistujat tuovat ProTerveys-lomakkeen ja utaretulehdusnäytteiden tuloksia viimeisen vuoden ajalta.

5 Maidon laatu – päivä, lokakuu 2011

- Maidon laatuun vaikuttavat tekijät ja maidon laadun hallinta. Osallistujat tuovat lypsykoneen testaus-/huoltopöytäkirjan ja Valmasta laatutilastoja viimeisen 12kk ajalta.

6 Hedelmällisyys – päivä, helmikuu 2012

- Naudan kiimankierto, kiimantarkkailu ja kiimantarkkailun apuvälineet. Progesteronitestin hyödyntäminen, poikimisen jälkeen uuteen tiineyteen ja hedelmällisyyden hallinta. Osallistujat tuovat terveystiedot

7 Tulosten ja tunnusluvut tutuiksi – päivä, helmikuu 2012

- Tunnuslukujen merkitys maitotilayrityksen johtamisessa, käytännön havainnointia ja keskustelua Kausi- ja Vuosiraporttien ja säilörehuanalyysien tunnusluvuista ja tilojen välisistä eroista. Osallistujat tuovat Kausi- ja Vuosiraportit sekä säilörehuanalyysin.

8 Ruokinta, huhtikuu 2012

- Ruokinta eri tuotosvaiheissa ja eri ruokintavaihtoehdot. Ruokinnan onnistumisen mittarit ja tilakohtaiset ruokintaratkaisut. Osallistujat tuovat yhden päivän rehunkulutustiedot.

Ryhmä B

1 Sopiiko alkiot minun tilalle, huhtikuu 2011

- Alkionsiirtotoiminnan käytännöt ja jalostuksen suunnittelun tilakohtaiset tavoitteet

2 Alkion valinta, toukokuu 2011

- Miten valitsen alkion, rakennearvostelu jalostuksen välineenä ja tilavierailu alkionsiirtoa käyttävälle tilalle

3 Alkionsiirron toteutus, kesäkuu 2011

- Tilan edellytykset onnistuneeseen alkionsiirtoon, vaatimukset luovuttajalle ja vastaanottajalle. Miten varmistat huuhtelun ja alkionsiirron onnistumisen.

4 Alkiot jalostuksen välineenä, syyskuu 2011

- Tilakohtaiset jalostussuunnitelmat ja ennakkotehtävän purku, alkioiden osto ja myynti ja alkioarenkaan toiminta.

5 Nuorkarjan havainnointi –päivä, marraskuu 2011

- Nuorkarjahavaintoja -keskustelua ja pohdintoja vasikan tiestä kohti terveen ja kestäväan lypsylehmän elämää. Käytännön havainnointia navetan poikima-, vasikka- ja hieho-osastoilla sekä havaintojen yhteenveto. Alkioarenkaan toiminta.

6 Lypsylehmien havainnointi – päivä, tammikuu 2012

- Lehmähavainnot, perehdytään eläimen terveyteen, hyvinvointiin ja olosuhteisiin navetassa. Keskustelua.

7 Tulosteet ja tunnusluvut tutuiksi – päivä, helmikuu 2012

- Tunnuslukujen merkitys maitotilayrityksen johtamisessa, käytännön havainnointia ja keskustelua Kausi- ja Vuosiraporttien ja säilörehuanalyysien tunnusluvuista ja tilojen välisistä eroista. Osallistujat tuovat Kausi- ja Vuosiraportit sekä säilörehuanalyysin.

8 Terve lehmä tuottaa laadukasta maitoa – päivä, maaliskuu 2012

- Maidonlaatu ja laadun varmistaminen tilatasolla sekä lypsykoneen huolto ja vaikutus hyvään lypsyyn ja utareterveyteen.

9 Nurmesta tankkiin pellonpiennarpäivä, kesäkuu 2012

- Teoria: nurmen näytteenotto, webwisu, ennusteen D-arvo esittely ja nurmilautanen. Pellolla: nurmen perustamisen onnistuminen – rikkakasvien ja kasvuston arviointi. Raaka-ainenäytteenotto ja kasvuston määrän mittaaminen nurmilautasella, nurmikasvuston maaperän arviointi lapiotestillä, typensidonta ja juurten kehittyminen